Ժ. ՏԱՐԻ 2894 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 18 ՀՈԴԻ 4386 27 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1893 29 ՐԷՊԻՒԼ ԷՎՎԷԼ 1311 ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Կ. Պոլիս

درعليه‌ده غلطه‌ده آره‌ولك غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
Քաղաքական եւ Ազգային

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար	Տարեկան	դահեկան արծաթ	150
»	»	Վեցամսեայ	75
»	»	Եռամսեայ	40
Օտար երկիրներէ	Տարեկան	[illegible]	56
»	»	Վեցամսեայ	28
Ընտիր թուղթի վրայ	[illegible]	Տարեկան Օսմ. Ոսկի	2
Գաւառաց թղթատար	[illegible]	Դրուշ	50

Խմբագրութեան [illegible] կամ այլ գրութիւն

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՍԵՊՏ. 27/9 ՀՈԿՏ. 1893

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՖՐԱՆՍԱ.—Մ··· զրահաւորն, որուն Զարը չառ հասնած էր ի Փրոնշդատ, այսօր վաղը ճամբայ կ'ելնէ Թուլոնէ, ընդ առաջ Ավէլան ծովակալի նաւախմբին, որ կուգայ Քատիցէ, ուր սպանիական իշխանութիւնք հացկերոյթ տուին գլխաւոր ռուս սպայներէն երեսուն հոգւոյ, և ուր ֆրանսացի գաղթականք եւս Նախաճաշ հրամցուցին անոնց։ Փարիզի մամուլն որ հանգանակութիւն բացած էր ռուս նաւազներուն տրուելիք ժողովրդական հանդէսներուն ծախքը գոցելու համար, իւր յուսացածէն չափ մեծ արդիւնք ձեռք չբերաւ. գի 175,000 ֆր. միայն հաւաքեց։ Բայց կառավարութիւնն առանձնեց Օբերայի թատրոնին մէջ տրուելիք արտաքոյ կարգի ներկայացման ծախքն, և կարգադրութիւններն ու հրաւէրները Թողուց լրագրութեան մասնախմբին ձեռքը։ Շան որ Մասի մեծ հացկերոյթը լրագրութեան հանգանակած դումարով պիտի տրուի. բայց անոր ալ ծախքը թեթեւցնելու համար, չառեր Շանբանիա կը նուիրեն։

ԻՏԱԼԻԱ.—Պերլինի դրամատունք որոշեր են օգնել Իտալիոյ, որուն դէմ թակարդ մը լարեր էին ֆրանսական սեղանաւորական հաստատութիւնք։ Հառմայ կառավարութիւնն իտալեան արժեթուղթ վրաւ դրած էր Փարիզի սեղանաւորական հաստատութեանց ոմանց քով, 40 միլիոն ֆր.ի փոխառութեան մը համար։ Այս հաստատութիւնք յանկարծ իրենց դրամը պահանջեցին, որով իտալեան արժեթղթոց գինը կոտրեցին մեծաքանակ։ Պերլինի սեղանաւորական խմբակ մը գտնուած է որ յանձն կ'առնու նոյն իտալեան արժեթղթոց փոխարէն 40 միլիոն ֆր.ի գումար փոխ տալ, որպէս զի Իտալիա կարենայ իւր պարտքը վճարել Ֆրանսացիներուն։ Իտալիոյ կառավարութիւնը կ'ուզէ նաեւ քոնսոլիտէ պարտքի վերածել իւր 600 միլիոն ֆր.ի երերուն պարտքն, և իւր արժեթղթոց տոկոսի գեղչ մ'ընել։ Բայց այս մեծագոյն գործողութեան չի կրնար ձեռնարկել մինչեւ որ ելմտացոյցին բացը չանհետացնէ։ Բաց ունեցող ելմտացոյցի մը հանրային վստահութիւն, օտարայ կողմէ մանաւանդ, անկարելի է յուսալ։ Ելմտական նախարարութիւնը պարտի ամեն միջոց ի գործ դնել հասութից գլխին վրայ 150 միլիոն ֆր. բարդելու համար, և առոր ալ ամենէն ազդեցիկ միջոցն է կ'ըսուի նոր տուրք դնել ժողովրդեան վրայ։ Քանի մը տարի առաջ Իտալիոյ կառավարութիւնը ժողովրդեան գոհացում պատճառող տնօրէնութիւն մ'ըրած էր՝ աղացման (ջաղացքի) տուրքը բառնալով, որով հացն աժանցնելով։ Բայց հիմա կը հասկցուի թէ կառավարութիւնն աճապարած էր այն տուրքը ջնջելով։ Եթէ այս կամ ուրիշ տուրքի մը հաստատմամբ հաւասարակշռուի վիճակի մէջ դրուի ելմտացոյցը, գերման դրամատունք տրամադիր են դրամական օգնութիւն ընել Իտալիոյ, ի փոխարէն Ֆրանսացիներուն որք քաղաքական պատճառաւ այլ եւս ֆրանք մը չեն ուզեր վստահիլ Իտալիոյ։

ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ.—1867էն մինչեւ 1887 Հունգարիա 56 միլիոն ֆիորին ծախք ըրած է իւր գետերու ընթացքն ուղղելու համար, որոց մէջ գլխաւորք են Դանուբ, Թայշ, Դրավա եւ Սավա։

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ.— Տքթ. Օրնշդայն, հելլէն բանակին բժշկապետն, այս օրերս գնաց յայցելութիւն իւր վաղեմի Համալսարանին ի Կիսէն (Գերմանիա) ուր ճիշդ 60 տարի յառաջ, 1833 Սեպտ. 26ին, Տոքթորութեան աստիճան ընդունած էր։ Յաջորդ ամսուն, Պ. Օրնշդայն իբրեւ պարզ զինուոր մտած էր Պաւիերայի հանգուցեալ Օթոն իշխանին ծառայութեան մէջ, որ այն ժամանակ Հելլենաց Թագաւոր ընտրուած էր։ Անկէ ի վեր այլ և այլ փոփոխութիւններ եղան Յունաստանի մէջ, բայց գերման Տոքթորը ճշմարտապէս գերմանական հաստատամտութեամբ շարունակեց ծառայել հելլէն բանակին մէջ, ուր բարձրագոյն աստիճանին հասաւ։

ՆԻՒ ԵՈՐՔԻ մօտ Թառիթաունի արուարձանին մէջ Պ. Ռոքֆէլլեր ձեռնարկած է իւր բնակութեան համար կառուցանել տուն մը, որոյ շինութեան ծախք պիտի ընէ երեք հարիւր հազար անգլ. ոսկի (ո՛չ թէ տոլար)։ Կահ կարասեաց ծախքն ալ զատ։ Տան շուրջը պիտի ըլլայ իբր հինգ հազար անգլ. կալ պարտէզ, որոյ մուտքը ձրի պիտի ըլլայ հասարակաց։ Մէկ անգլ. կալ 5,000 քառ. մէթրոյի չափ է։ Պ. Ռոքֆէլլեր քարիւղի գործարան բանեցնելով հարստացած է, բայց Վանտէրպիլդներու, ՃԷյ Կուլտներու քով խեղճն Երկրորդ կարգի հարուստ կը սեպուի եղեր։

ՏԻԿԻՆ ՄԱՐԻ ՄՈՆՐՈՒԷ ի Նիւ Եորք մեռաւ 97 տարեկան։ Իւր ժամանակին ամենամեծ գրասաշրջիկ տիկինն էր։ Իւր բարեկամաց շարքին մէջ ունեցած է Լաֆայեթի, Ուոլթըր Սքոթի եւ Վիքթորիա Թագուհւոյն մօր՝ Քենդի դքսուհւոյն պէս կիներ։ 61 տարեկանին 20 շաբթուան ճամբորդութիւն մ'ըրաւ Մեծին Բրիտանիոյ եւ Իռլանտայի ամեն կողմը, քննելու համար աղքատաց եւ գործաւոր դասուց վիճակը։ Բնիկ անգլիացի էր։ Կարեւոր հեղինակութիւններ ըրած է ընկերային խնդրոց վրայ։

ՌՈՒՍԱԼՔԱ.—Այս ռուս զրահաւոր այնքան սաստիկ փոթորկի բռնուած չէր։ Իրեն հետ մեկտեղ ճամբորդող աւելի փոքր զրահաւոր մը այն փոթորկէն անցած էր ապահովապէս։ Բայց Ռուսալքա շատ հինցած էր, 1867ին անգլ. նաւարանէ մը ի ծով իջեցուած ըլլալով։ Վերջերս տեղեկագրուած էր թէ ճամբորդութեան չի կրնար դիմանալ, բայց ինչպէս և է, ուշադրութիւն չէր եղած, և հիմակ հոգ պիտի տարուի եղեր որ անոր չափ հինցած ռուսական միւս քանի մը մարտանաւեր գործօն ծառայութենէ հանուին։

ԱՆԱՊԱՏԻՆ ՄԷՋ ՆՈՐՍՈՒԱԾ

Տեղական թերթի մը մէջ անցեալ օր զարմանօք կարդացինք թէ Ազգ. Հիւանդանոցը կը պախարակուէր «անապատի մէջ» կառուցուած ըլլալուն համար։

Մեք որ այս տեսակ հասարակային գործերու մէջ ամեն մասամբ կրնանք եւ պարտինք օրինակ առնուլ մեր ուշիմ յոյն հայրենակիցներէն, արդեօք պիտի համարձակէի՞նք ըսել թէ յոյն ազգն անխորհուրդ գործ մ'ըրած է, «անապատի» մէջ չէնք կառուցած է, երբ կը տեսնենք որ նոյն տեղը, մեր Հիւանդանոցէն քարընկէց մը հեռի, Յոյնք մեր ծախսած դրամին եռապատիկը ծախք ըրած են մինչեւ հիմա, կառուցանելով քարաշէն հիւանդանոց, յիմարանոց, անկելանոց, որբանոց, եւն։

Եոտի Գուլէի դուրսն Յունաց համար չէն տեղ է ու միայն մե՞զ համար անապատ է։

Եթէ Պոլսոյ կողմն յոյն ազգաբնակութիւն գտնուելուն համար Եոտի Գուլէի դուրսն անապատ չի սեպուիր, միթէ Պոլսոյ կողմն հայ ազգաբնակութիւնը նուա՞զ թիւ մը կը կազմէ։

Կամ եթէ Բերայի կողմն Հայեր բնակելուն շնորհիւ Շիշլի կողմն հիւանդանոց մը կրնար ըլլալ մեզ համար, միթէ Բերայի կողմն Յոյնք Հայոցմէ եռապատիկ աւելի թիւ մը չե՞ն կազմեր։ Եւ միթէ Կ. Պոլսոյ Յունաց ամենէն շնորհքով բժիշկներն Բերայի մէջ չե՞ն բնակիր։

Մեք որ Սամաթիացի ենք, եւ յաճախ առիթ կ'ունենանք այն կողմեր պտոյտի ելնելու, կը տեսնենք թէ Հայերն ալ Յոյներն ալ շատ լաւ ընտրութիւն ըրած են իրենց հիւանդանոցները կառուցանելով այնպիսի տեղ մը, որ պարիսպէն դուրս հազիւ հինգ վայրկենի հեռաւորութեամբ, կը վայելէ անքար մաքուր օդ, որ Շիշլի օդէն աւելի մեղմ ըլլալով, շատ աւելի կը յարմարի հիւանդներուն, բժշկական կարծիքի համեմատ։ Եոտի Գուլէի դուրսի օդին գեղեցկութիւնն ամեն դարուց մէջ գովուած է, և երբ Վոսփոր երկթեւեկութիւն չկար, հին ազնուականութեան նախասիրական ամարանոցն եղած են այն կողմեր։

Վերջին տարիներս մանաւանդ, Եոտի Գուլէի դուրսը մեծ կարեւորութիւն ստացած է. Անհատական և պետական գործարաններ հիմնուած են այն կողմեր, կամ կեցածները չէնցած, կենդանութիւն տալով տեղւոյն։ Բնակութիւնք աւելցած են։ Մեր Հիւանդանոցէն քիչ հեռի բազմամարդ գիւղ մը կայ որ քանի կ'երթայ կը չէննայ։ Երկաթուղին շատ աւելցուցած է այն կողմերու կարեւորութիւնն, և պիտի աւելցնէ ապագային մէջ։ Եթէ Հայոց և Յունաց բարեգործական հաստատութեանց հոգաբարձութիւնք և մասնաւոր գործարանաց տնօրէնութիւնք յաջողին կայարան մ'ալ ի Գազլը Չէշմէ հաստատել տալ, մարդ շոգեկառքէն ելնելուն պէս մեր Հիւանդանոցին մէջ կը մտնէ, որ արդէն երկաթուղիին վրայ է ճշդիւ։ Խաներն, որոցմէ կուգան հիւանդներու մեծագոյն մասը, շատ աւելի մօտ են Եոտի Գուլէին քան Շիշլիին։ Ասկից զատ, Հիւանդանոցի պէս մեծ հաստատութեան մը փոխադրութիւնք շատ աւելի դիւրաւ կրնան կատարուիլ երկաթուղւոյ գծին վրայ և ծովեզերքի այնքան մօտ տեղ մը, ինչպէս է Եոտի Գուլէի դուրսը, քան լերան մը գագաթն ինչպէս է Շիշլի, ուր ո՛չ նաւ կրնայ մտնել և ո՛չ երկաթուղի կայ։

ՍԱՄԱԹԻԱՑԻ

* *

Սամաթիացի նամակագրին դիտածներէն զատ ուրիշ շատ բաներ ալ կրնան գրուիլ, ցոյց տալու համար թէ Հիւանդանոցն իւր առաջուան տեղէն տարբեր տեղ չէր կրնար շինուիլ։—Բայց այս վիճաբանութիւն քանիցս կրկնուած, և երկու կողմին առարկութիւնները լիովին լսուած ըլլալով, հասարակաց կարծիքն ալ կազմուած պէտք է համարել։—Սա միայն հարկ է աւելցնել թէ հրաժարեալ Հոգաբարձուներն որք շինած են արդի նոր Հիւանդանոցը, տեղւոյ մասին իրենց հաստատ համոզումներն ունենալով հանդերձ՝ իբրեւ երկար ժամանակէ հետէ Հիւանդանոցը կառավարած մարդիկ, վերջնական որոշումն իրենք իրենցմէ չեն տուած. այլ յատակագիծերը մատուցած են Ազգ. Վարչութեան, յորում տեղափոխութեան առաջարկը անգամ ալ գտնուած է թէեւ, բայց յետ հասուն խորհրդածութեան, Վարչութիւնն հաստատած է որ Հիւանդանոցն իւր առաջուան տեղը շինուի։ Հետեւապէս, այս մասին նախորդ հոգաբարձուները քննադատել հակառակ է թէ՛ ողջմտութեան և թէ արդարութեան։—Բայց ասիկա «որ՞» կ'ըսենք։ Վերջին օրերս մանաւանդ, Հիւանդանոցը քննադատողներուն քով ողջմտութիւն և արդարասիրութիւն նոյնքան հազուագիւտ են, որքան անապատներուն մէջ հազուագիւտ են հիւանդանոցները։ Մ. ԽՄԲ.

ԼՈՆՏՈՆԷ Ի ՊՐԱՅԹԸՆ

Ժամը առաւօտեան 6ն է, յանկարծ ընդդիմամբ անկողնէս վեր կը ցատկեմ և մտաբերեմ ճամբորդութեանս նախապատրաստութիւններ կը տեսնեմ, կարճ ժամանակուան մէջ ամեն բան ի կարգին է, Նախաճաշը կայարանին մէջ եւս առնելու դիւրութիւններ անպակաս են, ուստի կ'աճապարեմ որոշեալ ժամանակէն քիչ մը կանուխ տեղս հասնիլ։

Լոնտոն տակաւին արշալուսոյ քաղցր երազներով կ'օրօրուի, շատ անդ. քանի մը ճամբորդներ և կամ աւելածուներ միայն շարժման մէջ են և ասոնք ալ խիստ կ'աճապարեն, որովհետեւ անցուգարձ սկսածին պէս այլ եւս անկարելի է անվրդով իրենց զբաղումներ շարունակել։

Պայուսակներս երկանիւ կառքին մէջ կը զետեղեմ և կէս քառորդ կէս արժէն «Վիքթորիա»ի համբաւաւոր կայարանը կ'առաջնորդուիմ։ Հոն քիչ շատ շարժում կայ և կարծեմ ամբողջ գիշերն ալ շատ դադար չի նշմարուիր այս բանուկ անկիւնին մէջ։ Ճեպընթաց կառախումբը հասնելու յուսով այնքան կ'աճապարեմ, բայց ի՛նչ յուսախաբութիւն. գրեթէ ամեն կայարան կանգ պիտի առնու կառախումբն, սակայն մենք կը շարունակեմք առանց ինկատի առնելու իւր մանրամասն շարժումներն. Ներեցէք մեր կարծածին չափ ալ դանդաղ չէ. սուլիչէ մը վերջ կը սուրայ ետին թողլով ամեն բան։ Տուներ տակաւ կը նօսրանան և կանաչներ, ծառաստաններ կը խառնան։

Մարգերու խոտեր այնքան կանոնաւոր խնամուած և հարթուած են որ հասարակ աչօք խորդուբորդ մը նշմարել անկարելի է։ Անգլիացիք ուր որ հարթ հաւասար տեղ մը գտնեն «Քրիքէթ»ի և կամ «Լօուն թէնիս»ի խաղարաններու կը վերածեն և անկարելի է գեղեցիկ օր մը այդ մարգերու մէջէն անցնիլ առանց խաղացողներու երկսեռ խմբի մը հանդիպելու։

Այսօր բացառութիւն է սակայն, բարակ անձրեւ մը պատած է ամբողջ դաշտեր։ Նոյն տեղեր տեսնալու տենչանօք կը մտնում «վակոն»ին մէջ միայնակ ըլլալս ի բան մը ըրած ըլլալու գոհունակութեամբ գիրք ձեռք կ'առնում, սակայն ի զուր կը գրուիմ։

Տեսարանը բանջարանոցներու և պտղատու ծառերու անհատնում շարքի մը վերածուած է, տրտմալիներով հող, լայնարձակ կալուածներու և այլ և այլ կոտանեղէններու շուրջն տակ ծածկուած է։ Գծին ձախ կողմը ծառաշարք բլուր մը յանկարծ Զամբճանի հմայքն կը ներշնչէ։ Օձապտոյտ ուղիներ մինչեւ այդ հօտակայոյն գլուխը կ'առաջնորդեն։ Երկաթուղին երբեմն մակարդակէն այնքան կը բարձրանայ, և կամ աւելի շիտակը ձորն շիջնալու համար տեղ տեղ գիծն այնքան բարձրացուցած են որ կարծես օդապարիկի մէջ ենք, միայն հորիզոնն է մեր աչաց ընկեր։

Առարկաներու այդքան արագ յաջորդութիւն աչեր կը յոգնեցնէ, քիչ մ'ալ պատուհաններ գոցեմ և սենեկին ներքին կողմը զննենք. Իւրաքանչիւր սենեակ իւր մէջ կը պարունակէ գծին ամբողջ հաւաքածութեան ի այլ և այլ ճիւղերուն տարածութեան վրայ յատուկ գաղափար տուող քարտէզներ։ Ասոնց կից կայ լուսանկարն այն ամեն պանդոկներու և օթեւաններու որք ընկերութեան հովանոյն բացուած են այլ և այլ քաղաքներու մէջ, հանդերձ իրենց առաւելութիւններով, որք անշուշտ մեծ դիւրութիւն կը մատուցանեն օտարական ճամբորդին։

Սենեկին մէջ անկիւնը ելեքտրական զանգակի մը փայլուն կոճակը կը նշմարեմ, կը հետաքրքրիմ գիտնալ թէ ինչ պաշտօն կրնայ ունենալ այդ գործին. կը կարդամ ծանօթութիւնը, ուրկէ կը հասկնամ թէ ուղեւորաց տրամադրութեան տակ է այդ կոճակն, միայն խիստ ստոյգ պարագաներու տակ գործածելու պայմանաւ, նոյն ծանօթութեամբ կ'իմանամ նաեւ թէ անգամ մը որ այդ զանգակ զարնուի, պիտի հնչէ մինչեւ կառախումբին կանգ առնուլն։ Կը հետաքրքրիմ գիտնալ թէ իրաւ այսքան արագ ընթացող առեն պիտի կարենա՞ր յանկարծ կանգ առնուլ. փորձը հաճելի պիտի ըլլար անշուշտ, բայց հինգ ոսկի տուգանքն քիչ մը խորհել կու տայ։

Դրսի տեսարանը շատ փոխուած չէ տակաւին, մերթ պուրակ մը, առուակ մը և կամ բլրակ մը յաջորդաբար կը ներկայանան բնութեան թատրաբեմին վրայ։ Դարձեալ ներս կը քաշուիմ։

Հայելին Անգլիացւոց ամենէն սիրական զարդերէն մին ըլլալ կը թուի և շատ ալ խնայողական անշուշտ. Սենեկին երկու կողմը դէմ առ դէմ երկայն հայելիներով ծածկած են, երբեմն անսպասուելի շարժման ինքզինքս կը տեսնեմ և գոհունակութիւն մը կ'զգամ. մարդ միայնութեան մէջ իւր չքով ալ գոհ կ'ըլլայ եղեր։

[illegible] Ց'ԱՆԳԼԻԱ

Կարգը կարդալու եկած է, օրաթերթ մը կ'առնում ձեռքս և համաճարակին վրայ եղած տեղեկութիւններ զգուշութեամբ կը կարդամ. Հոս ալ Անգլիացւոց պաղարիւնութիւնը կը փայլի։ Ձեռքս գտնուած թերթը խօսելով այդ հիւանդութեան վրայ, որ Լոնտոնի մէջ ալ իւր քանի մը զոհերն ունեցաւ, կը ջանայ վանել հանել ժողովրդեան սրտէն, կ'ապացուցանէ թէ տարափոխիկ հիւանդութիւնք չեն մեր թշնամիք, այլ օդ ու ջուր և անուշադիր անմաքրութիւնք, և կը յարէ թէ անցեալ տարի եւս ի լէ այդ հիւանդութիւն այցելութիւն տուաւ Լոնտոնի, բայց մաքուր գտնելով յուսախաբ ետ դարձաւ. մենք մաքուր պահենք ինքզինքնիս, և այս տարի ալ նոյնքան սակաւ զոհերով մեզմէ պիտի բաժնուի այդ սարսռազդեցիկ հիւանդութիւն, կ'ըսէ։ Արդէն բժշկական աշխարհ համոզուած է թէ այս հիւանդութիւն ինքն ուրիշ ո և է տարափոխիկ հիւանդութենէ մը աւելի կատաղութիւն չունի, եթէ առողջապահական պահանջմանց լաւ ուշադրութիւն տրուի. բայց ասոր վախն երբեք չէ կարողացած հիւանդութեան միքրոպը ջնջել, այլ ընդհակառակն [illegible] անկարող կ'ընէ ամենապարզ դարմանները խելքի գործ դնելու։ Այսչափ ալ մէջանկեալ։

Քանի մը գալար լեռներ ճեղքած ենք, արդէն քանի մը հատին ալ մէջէն կ'անցնինք և ահա դարձեալ կանգ կ'առնու վայրաշարժը. կարծելով թէ ուզած կայարանս հասած եմ, դուրս կ'ելնեմ, բայց աշխոյժ պաշտօնեայ մը վայրկենապէս կ'ուղղէ սխալս. դարձեալ սենեակս կը քաշուիմ. սակայն այս անգամ հայելին մէջ նայելու ստիպուած չեմ. եպիսկոպոսական քարոզիչ մը ինծի սենեկակից եղած է, ինք մէկ անկիւնն ես ալ միւսը քաշուած լուռ ու մունջ կը նստինք։ Արեւն ամպոց տակէն դուրս եկած և չորս կողմը մանաւոր կենդանութիւն մը սփռած է։

ԱՆԳԼԻԱՑԻ ՔԱՐՈԶԻՉՆԵՐ

Քարոզիչն չապաւ գիրք մը կը հանէ գրպանէն և կը սկսի թղթատել. բան մը կը պրպտէ կ'երեւի, և վերջապէս գտած է փնտռածը, խոր ընթերցմամբ մը կը յափշտակուի։ Հիմա գիրքը գոց

ԹԵՐԹՕՆ «ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի (48)

ԺԻՒԼ ԼԵՌՄԻՆԱ

ԲԱՐԻԶԻ ԳԱՅԼԵՐԸ

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ

ՄԵՌԵԱԼՆԵՐՈՒՆ ԱԿՈՒՄԲԸ

«—Չհասկցա՞ր, գոչեցի։ Այս գործը որուն վրայ կարծեցեալ մասնագէտներ կը սքանչանան երբ արուեստի ճիգ մը, իմ կեանքս չէ՞, բոլոր երազս, բոլոր երջանկութիւնս չէ՞... ի՛նչ, սրբապիղծ ձեռքերո՞ւ յանձնեմ իմ սիրտիս այս կտորը... քանի մը ոսկիի համար վաճառե՞մ ինչ որ քուկդ է, քու գեղեցկութիւնդ է, ինչ որ իմ սէրս ու իմ ապագաս է. երբէ՛ք... Անկարելի է որ չը գուշակես ասիկա։

«Վեր առաւ գլուխը եւ իր ակնարկն աչուըներուս մէջ մխրճելով.

«—Կուզեմ, ըսաւ ամեն մէկ բառը շեշտելով, կուզեմ որ ընդունինք լորտ Ս...ի առաջարկը...

«—Խե՛նդ ես... Ո՛չ, դուն չես խօսողը... Տեսնենք... ի՞նչ մտածում կը խռովէ քեզի։ Միթէ զիս աղքա՞տ կարծելուդ համար է... միթէ մեր կենցաղին համեստութիւնը կը ծանրանա՞յ վրադ։ Այդ մարդուն տուած գիներովը կրնայի իշխանական կեանք մը պարգեւել քեզի։ Այս է ուզածդ, այնպէս չէ՞։ Լաւ ուրեմն, մտիկ ըրէ... Եթէ կուզես, այս նկարին մէկ օրինակը կը շինեմ... բայց, գիտեմ, ա՛լ դուն չպիտի ըլլաս։ Պիտի ջնջեմ քու դիմագծերդ եւ խառնիճն պիտի խնդրեմ այն տիպարը, որ քենէ նուազ կատարեալ, կը պարունակէ սակայն մարդկային գեղեցկութեան հիմնական գիծերը...

«Երեսս կը նայէր առանց ընդմիջելու. Շարունակեցի.

«—Յետոյ պիտի սկսիմ աշխատիլ։ Կը տեսնես որ հիմակ փառքի, հարստութեան ճամբուն մէջ եմ... իմ նկարներս ոսկիով պիտի ծածկուին եւ այս ոսկին քեզի պիտի տամ։ Ըսէ ինծի, այս է ուզածդ, այնպէս չէ՞։

«Անհամբերութեան շարժում մը ըրաւ, եւ այն ատեն, մինչ իրեն կը կարկառէի պաղատագին ձեռներս, աղէկ մտիկ ըրէք, աւասիկ ինծի ըսածը.

«—Պարոն, չեմ սիրեր ձեզի, երբէք չեմ սիրած... Եթէ քեզի եկայ, պատճառն այն է որ հասկցած էի թէ ձեր վրայ ուժ մը կար որ տարփանքէն հարիւրապատկուելով, կրնար գլուխ-գործոց մը արտադրել։ Ես օրինակն էի, եւ գիտէի թէ այս օրինակը ձեր տղայական հոգիին մէջ պիտի արթընցունէր բոլոր բոցավառ զգայութիւնները որք միայն կրնան ձեռակերտին տալ իրական կեանք։

«Տեսակ մը խորթին խուսափած էր կուրծքէս։ Աթոռի մը վրայ ինկայ, եւ, մոլորահայեաց, զայն կը դիտէի։

«Կը շարունակէր.

«—Արդ, ինքզինքս ձեզի տուի եւ դուք, հաւատալով իմ սիրոյս, այս նկարին մէջ ամփոփեցիք բնութեան ձեզ ընծայած բոլոր տաղանդն ու զօրութիւնը... Կուզէի այս բանը, եւ հասայ նպատակիս։ Ի՞նչ էր այդ նպատակը. պիտի ըսեմ։ Այն կիներէն եմ որք կ'ատեն անորոշութիւններն այն տենդոտ ծիրքերուն որոց մէջ, ձեզ նման միամիտներ, կը հաւատաք երջանկութիւն գտնել... Ես, մտիկ ըրէք, կուզեմ հարուստ ըլլալ, կուզեմ մեծ ըլլալ, կուզեմ թագուհի ըլլալ, կուզեմ իմ գեղեցկութեամբս, ֆիզիքական այս կատարելութեամբս, որ կը խենդեցունէ ձեզի, յաղթանակել բոլոր մարդկային զօրութիւնները... Ես սիրտ չունիմ... Չեմ գիտեր իսկ այս բառին նշանակութիւնը։ Գալով սիրոյ, գիտեմ իմ արժէքս եւ բնաւ վախ չունիմ զայն զգալու։ Ի՞նչու այսպէս եմ, վասնզի մայրս վշտէ մեռաւ՝ լքուելէ ետք այն մարդէն որուն ուխտած էր իր երիտասարդութիւնն ամբողջ... հանդարտ եղէք, այն օրը հասկցայ կեանքը։ Մի՛ ենթադրէք թէ հոս կուզեմ ընդօրինակել տրամաթիկական դիւցազնուհիները որք վրէժառութիւն միայն կերազեն... Չեմ ջանար մօրս վրէժը լուծել... իր մահը դաս մը եղաւ... օգուտ կը քաղեմ անկէց. այսչափ։

«Կը խօսէր առանց բարկութեան, առանց դառնութեան, եւ այս սոսկալի խոստովանութեան մէջ որուն ամեն մէկ բառը կապարէ կիզիչ կաթիլի պէս ուղեղիս վրայ կ'իյնար, ձայնը ոչ բարձրացաւ, ոչ տկարացաւ։

«Եւ գիտէ՞ք ինչ կ'ընէի մինչ անիկա կը զոլորէր սիրտս, զոր կ'արիւնէր—յիրաւի՛ այս յիմարութիւններ ճշմարիտ են—զայն կը դիտէի միշտ, եւ սա խօսքը աւելի խոր կը տպաւորուէր յիս.

«—Ի՜նչ գեղեցիկ է։

«—Դուք խելացի էք, կը շարունակէր, միշտ հանդարտ, միշտ անդրդուելի, կը հասկնաք ըսածս, այնպէս չէ՞... Գիտնալով որ գեղեցիկ եմ, ուզեցի որ այս գեղեցկութիւն ճանչցուի, սքանչանք պատճառէ։ Չէի սիրեր մէկ առ մէկ ելլել այն աստիճաններէն որք զիս պիտի տանէին իմ նպատակակէտիս կատարները... Նկարիչ մը ըրի ձեզ... կերպով մը ձեր մէջ վառեցի այս սէրը որ սպանեց ձեզի... կայծը ժայթքեց, եւ հիմակ կ'ըսեմ. Չե՛մ սիրեր ձեզի. չեմ պատկանիր ձեզի. ես ազատ եմ, եւ լորտ Ս... որ երէկ եկաւ եւ որ ինծ կը սպասէ, իմ տարփաւորս է։

«—Թշուառակա՜ն։

«Եւ անոր վրայ վազեցի, բռունցքս վերցուցած, մռնչիւն մը արձակելով։

«Անիկա երկու բազուկները ծալլած էր կուրծքին վրայ, գլուխը բարձր, առանց պոռոտախօսութեան սակայն. աղէկ գիտէր թէ չպիտի զարնէի, թէ չպիտի սպանէի զինքը։ Բազուկս վար ինկաւ անզօր, եւ յուսահատ արցունքներ դուրս ժայթքեցին աչքերէս։ Լսած էի իր խօսքերը, ապտակած էր զիս իր լպիրշ եւ լիրբ խոստովանութիւններովը, եւ սակայն չէի ջախջախեր զայն սողունի մը պէս։

«Տակաւին չէր լմնցուցած, եւ մինչ վար կ'իյնայի խենդ, ապուշ, լսեցի դեռ իր ձայնը որուն շեշտը չէր բարեփոխուած իսկ։

«—Կը հասկնաք թէ լորտ Ս... չի կրնար ձեր ձեռքը թողուլ այս նկարը որ ապացոյց մըն է ձեր եւ իմ միութեան։ Ասոր համար ինծի պէտք է այս նկարը, եւ ինչ որ մերժեցիք երէկ, կուզեմ որ ընդունինք այսօր։

«Ա՛հ, ի՛նչ սարսափելի տեսարան, եւ մարդկութիւնը կրնա՞յ այդչափ վար իջնել։ Աղաչեցի, հեծկլտացի, ոտուըներուն տակ քաշկռտուեցայ, իրեն պատմեցի իմ սէրս մոլեգին կիրքի բոլոր խենդութիւններովը։

«Եւ ինչպէս միշտ, յոխորտ եւ անձնավստահ, սա բառը կը կրկնէր ինծ. Կուզե՛մ... Գրասեղանս վազեցի, գրիչ մը առի եւ քանի մը տողեր գծեցի։

«—Եթէ կուզես, գոչեցի, կուտամ։

«—Քանի՞ի։

Այս պահուս կեցաւ Մարսիալ։ Ամօթը կը բռնէր կոկորդը։

«Երբ Լիզապէլ դուրս ելաւ սենեակէս, յարեց Լուսթենէ մը ետքը, իրեն ծախած էի այս պատկերը որուն համար այն գինը վճարած էր ինծ... ինչ գինով որ իր տարփաւորին պիտի ծախէր պերճանքի եւ հարստութեան արբեցութիւնները։

«Դուռը գոցուեցաւ վրայէն։

«Այն ատեն ամօթը վրայ հասաւ. առաջին անգամը զոր զգացի եւ որ ամենէն սոսկալին է... Գիտակցութիւնն ունէի իմ անամօթութեանս, եւ սոսկալի բան, չէի զղջար։

«Երբ լսած էի սանդուխին վրայ սահող իր շրջազգեստին շրշիւնը — երբ կը վազէր լորտ Ս...ի որ իրեն կը սպասէր — ծունկի եկած էի իբր թէ տակաւին համբուրելու համար իր քայլերուն հետքերը... Երբ ելայ կայնեցայ, ինէ քանի մը քայլ անդին ճերմակ կէտ մը նշմարեցի որ ուշս գրաւեց... տեսակ մը ակամայ ձգողութիւն այն կողմը քշեց զիս... ձեռքերս երկնցուցի...

«Մօրս նամակն էր, մատներուս մէջ առի եւ երկարօրէն վրան նայեցայ. բնազդական շարժումով մը շուրթերուս մօտեցուցի զայն, բայց անմիջապէս հեռացուցի... Ո՛չ, շուրթերս արժանի չէին դպչելու պարկեշտ մօրս գծած այն տողերուն։

«Չէի համարձակէր իսկ կնիքը խզել։ Կը թուէր ինծ թէ անոր ծալքերէն անէ՛ծք մը դուրս պիտի ելլէր։

«—Օ՛ն, ըսի սարսռալով մը...

«Եւ նամակը պարզուեցաւ աչքերուս առջեւ։

«Ա՛հ, եթէ կայծակը իյնար գլխուս, աւելի սոսկալի հարուածով մը զարնուած չպիտի ըլլայի։

«Նամակը սա բառերը կը պարունակէր, դողահար ձեռքով գրուած։

«Զաւակս, Մարսիալս, շո՛ւտ եկուր... կորսուած ենք եւ կը մեռնի՜մ։»

«Ցցուեցայ խոլորահայեաց։ Ոչ, խաբուած էի. սխալ տեսած էի. կարելի չէր այս։ Ի՛նչ, մինչ այս թշուառական կինը... Մայրս անդին, առանձին, տկարաբեկ, կը տառապէր, կուլար, կը մեռնէր։

«Ո՞րչափ խայտառակ էի...

«Ի՞նչ կը նշանակէին սա բառերը. կորսուա՞ծ ենք... Ի՛նչ փորձ... պէտք չէր վարանիլ, ճամբայ ելլելու էր, առանց վայրկեան մը կորսնցնելու... Լա՛ւ ուրեմն, կը հաւատա՞ք. ապերախտ որդին իր բոլոր զօրութեանը պէտք ունեցաւ չսպասելու համար... Ի՞նչ բանի։

(Շարունակելի)

է, և ձեռքը ծնօտին դրած կարծես հանելուկ մը լուծել կ'աշխատի · մերթ ընդ մերթ կը խօսի (ինքնիրեն) և կամ ձեռաց շարժում մը կ'ընէ, որով կը գուշակեմ թէ երեկոյեան քարոզին նիւթն է իր մտածութեան առարկայն · (անգլիական բոլոր եկեղեցիք չորեքշաբթի երեկոյեան պաշտամունք և քարոզ կ'ունենան ·) փափաք կ'ունենամ գիտնալ թէ ուր պիտի քարոզէ այս իրիկուն · բայց չեմ ուզեր արժանապատիւ անծանօթս վրդովել իմ հարցմամբս, բայց տարակոյս չունիմ որ ուր որ ալ քարոզէ, պիտի մխիթարէ և խրախուսէ իր հօտը · զի արդէն օրեր առաջ պատրաստած է իր յորդորներ և քարոզն, անանկ որ անփորձ քարոզչի պէս նիւթէ նիւթ ցատկելու և գոց սորված քանի մը նախադասութիւններ յեղյեղելով ունկնդիրները թմրեցնելու տխուր բայց մեր մէջ այնքան հասարակ եղող հարկին տակ պիտի չգտնուի ։

Ակամայս նիւթէս կը շեղիմ և պարտք կը զգամ հայ-եկեղեցականաց ուշն անարժանաբար քարոզ պատրաստելու գրութեան հրաւիրել · այս մասին քիչ մը աւելի ջանք՝ մեր եկեղեցիները խուռն բազմութեամբ պիտի լեցնէին, գէթ կիրակէ կիրակի հաւատացեալներու խուռն բազմութեամբ, և շատերն որ իրենց մխիթարութիւն այլուր կը փնտռեն առ ի չգոյէ լաւագոյնին, անշուշտ պիտի գիւտեն այն փարախն որ իրենց առաջնորդ եղած է դարերէ հետէ, որով ոչ միայն ժողովուրդը պիտի օգտէր, այլ փառաւորեր եկեղեցականն ալ պիտի կարենար յառաջդիմութեան տալ իր մտածումն և բարձրանալու գաղափարականին · Սա ճշմարիտ է թէ մեր ազգը գիտցած է և լաւ գիտէ յարգել իր հաւատարիմ և աշխոյժ եկեղեցականներն ։

* *

Յաջորդ կայարանը մեր բաղձացած «Պոյլթընի կեդրոնական կայարանը» պիտի ըլլայ · Ցամաքի վրայ այսքան մղոններ ճամբորդելէ վերջ, կարծես աղի ջուրին վրայէն փչող զեփիւռ մը հոտը կ'առնում, լիովին կը շնչեմ · զի վերջին անգամ Պոլսէ Լոնտոն ուղեւորութեանս միջոցին էր որ ծովը վայելած էի · Թերեւս ընթերցողաց զարմանալի թուի եթէ ըսեմ թէ անանկ ծովային երկրի մը մեծագոյն մասը մտանուարաբար աշխարհագրականորդը, ծովի և ովկէանոսի վրայ լրագրէն միայն գաղափար կը կազմէ ·

Վերջին կայարանն հասած եմք, շոգեկառքը կանգ կ'առնու ։ Ամէն մարդ դուրս կը խուժէ · կը կարծէի թէ ամէն վակոն խցիս պէս դատարկ է · բայց սրահներ, կանանց և օրիորդներու խուռն բազմութիւն մ'ըմբռնել կուտան սխալս, և կ'ափսոսամ որ անգամ մ'ալ անզգուշութեամբ «ծխասենեակ» չը գրաւեմ ։

ԱՐՄԵՆԱԿ

Պոսթըն ·

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՀԱՆԴԷՍ
ՎԿԱՅԱԿԱՆԱՑ ԲԱՇԽՄԱՆ

Երէկ, Մայր-Եկեղեցւոյ տաճարին մէջ տեղի ունեցաւ վկայականներու բաշխումն այն աշակերտաց որք շրջանաւարտ եղելով կ. Պոլսոյ թաղային վարժարաններէն, քննուած էին յատուկ յանձնաժողովի մը ձեռամբ ։

Հանդէսն սկսաւ ժամը 8ին ։ Ա. Երուսաղէմի Պատրիարք Ամեն. Տ. Յարութիւն Սրբազան կը նախագահէր, շուրջն ունենալով Գեր. Բարթուղիմէոս Սրբազանը, Պատրիարքական փոխանորդ Գեր. Գաբրիէլ Մ. Վ. Ճեմաճիրճեան, Արժ. Վահան վարդապետ Տէր. Յակոբեան, Արժ. Գէորգ վարդապետ Երէցեան և մէկ քանի քահանաներ ։ Քաղաքական ժողովին կողմէ ներկայ էին Տիգրան էֆէնտի Եուսուֆեան և Յովհաննէս էֆէնտի Թորոսեան · Ուսումնական խորհրդոյն կողմէ Ռէթէոս էֆէնտի Պէրպէրեան, Յակոբ էֆէնտի Ռսկան, Միհրան էֆէնտի Աբիկեան, քննիչ յանձնաժողովին անդամները, Մայր-Եկեղեցւոյ թաղական խորհուրդն և բազմաթիւ ուսուցիչներ ։ Կրթական նախարարութեան կողմէ ներկայ էին Շիւքրի պէյ և Էսատ պէյ, և Ոստիկանութեան նախարարութեան կողմէ Սալիհ էֆէնտի ։ Երկսեռ բազմութիւն մը կը լեցնէր տաճարին կէսէն աւելին ։

Հանդէսն սկսաւ Համիտիէ քայլերգով զոր երգեցին Մայր-Վարժարանի աշակերտներն և որուն ունկնդրեցին ներկայք ոտքի կեցած ու ջերմ ծափահարութիւններով ողջունեցին ։ Յետոյ ոտքի ելաւ Ռէթէոս էֆ. Պէրպէրեան և կարդաց ընդարձակ տեղեկագիր մը, որուն մէջ նախ շնորհակալութիւն յայտնեց ներկայներուն որք եկած էին պատուել այդ հանդէսն և ապա մանրամասն յիշեց կազմական կանոնագրի այն տրամադրութիւններն որոցմով փոխանակ ամէն թաղ առանձին վկայականի բաշխում կատարելու, կեդրոնացման գրութեան ընդունեցաւ, որուն առաւելութիւնները Պէրպէրեան էֆէնտի պարզեց Ուսումնական Խորհրդոյ [illegible] համեմատ ։ Ցաւ յայտնեց որ մէկ քանի թաղեր՝ եղած կրկնակի հրաւէրներուն հակառակ՝ չէին մասնակցած կեդրոնացման այս գրութեան ։

Այս մերժում ուրիշ բանի չի կրնար վերագրուիլ, ըսաւ, եթէ ոչ հոգաբարձութեանց այն երկիւղին թէ աշակերտները անպատրաստ և անհամարձակ կը գտնուին ։ Եւ շնորհակալութիւն յայտնեց Սամաթիոյ և Մայր-Վարժարանի Հոգաբարձութեանց, որք պատշաճապէս պատասխանած էին եղած հրաւէրներուն ։ Այս տարի, Գում-Գաբուէն կ'ելլեն 7 մանչ շրջանաւարտներ, իսկ Սամաթիայէն 3 մանչ և 2 աղջիկ ։ Պէրպէրեան էֆէնտի իր տեղեկագիրը վերջացուց առաջ բերելով քննիչ յանձնաժողովին կողմէ Ուսումնական Խորհրդոյն ուղղուած տեղեկագրին մէկ կարեւոր մասը, որուն մէջ կը բացատրուէր այս գրութեան օգտակարութիւնը և տեղեկութիւն կը տրուէր քննուողներուն վիճակին վրայ ։ Պէրպէրեան էֆէնտի երախտագիտական ջերմ արտայայտութիւններով շնորհակալութիւն յայտնեց Վեհ. Սուլթանին, Որուն հոգածութեամբ շնորհիւ, ըսաւ, կրթական այս հաստատութիւններ կը յառաջդիմեն ու կը զարգանան · Երախտագիտական այս խօսքեր ջերմ ծափահարութիւններով ընդունուեցան ։

Ապա Մայր-Վարժարանի սաները երգ մը երգեցին, որմէ ետքը Միհրան էֆէնտի Աբիկեան կարդաց թուրքերէն ատենաբանութիւն մը · գովեց այս նորահաստատ գրութիւնն և շնորհակալութիւն յայտնեց Կրթական և Ոստիկանութեան Նախարարութիւններուն որք բարեհաճած էին իրենց կողմէ ներկայացուցիչներ ղրկել այս հանդէսին ։ Աբիկեան էֆէնտի երկարօրէն խօսելով Վեհ. Սուլթանին՝ կրթութեան և ուսման տուած մեծ զարկին վրայ, ջերմագին երախտագիտութիւն յայտնեց ։ Թուրքերէն երգ մը յետոյ, տեղի ունեցաւ վկայականներու բաշխումը ։ Ամեն. Տ. Յարութիւն Պատրիարք իր ձեռքով յանձնեց խրախուսական վկայականը ։

Աւասիկ շրջանաւարտներու անուններ ։ Ամենքն ալ հաւասար նիշ ստացած են ։

Մայր-Վարժարանէն՝
Պ. Յովհաննէս Մենտէրեան
» Երուանդ Ռուբէնեան
» Տիգրան Խաչիկեան
» Վահրամ Գաբրիէլեան
» Մեսրոպ Գրիգորեան
» Տելեմաք Հիւնքեարպէյէնտեան
» Աշոտ Տէր-Գարեգինեան
Սամաթիոյ վարժարանէն՝
Պ. Միհրան Ջիլճեան
» Արտաշէս Միսաքեան
Օր. Աննիկ Թիւլեան
» Ագապի Նիկողոսեան

Սամաթիոյ վարժարանի շրջանաւարտներէ մէկը պարտաւորիչ լեզուներէն մին սորված չըլլալով, քննութեան չէ անցուցած ։

Երբ աւարտական վկայականաց բաշխումը ծափահարութեանց մէջ, ոտքի ելաւ Յակոբ էֆ. Ռսկան և աշակերտներուն ուղղելով իր խօսքը՝ պարզեց անոնց պարտականութիւններն աշխարհի մէջ ։ Հմտալից ու փորձառու ուսուցիչը գեղեցիկ յորդորական մը կարդաց, որ յոյժ տպաւորութիւն թողուց ունկնդիրներուն վրայ, որք բուռն ծափահարութիւններով ու ձեռքի սեղմումներով իրենց շնորհակալութիւնն յայտնեցին ատենաբանին ։

Ի վերջոյ ոտքի ելաւ Ամեն. Տ. Յարութիւն Պատրիարք · Թուրքերէն լեզուով խօսեցաւ ու ամենուն զգացուց իրենց պարտականութիւններն առ Օգոստափառ Սուլթանն և առ իր տէրութիւնը · պարտք դրաւ ամենուն վրայ գիշեր և ցորեկ աղօթելու Ն. Վեհափառութեան կենացը համար ։ Խօսքը վերջացուց բարեմաղթութիւններ ընելով վասն կենաց և բարօրութեան Վեհ. Սուլթանին ։ Ներկայք սրտագին ամէններով ու ծափահարութիւններով մեկնեցան, նպաստաւոր տպաւորութեան ներքեւ ։

ԿՐԷՏԷԻ ԵԿԵՂԵՑԻՆ

Յայտնի է թէ Խառն Ժողովը յանձնախումբ մը կազմած էր Կրէտէի մէջ գտնուած եկեղեցւոյն սեպհական կալուածոց մատակարարութեանը համար և առ այդ կանոնագիր մը պատրաստած էր ։

Արդ, այդ կանոնագիրը հաղորդուելով յանձնախմբին, անոր անդամներն հրաժարած են գործի ձեռնարկելու ։

Խառն Ժողովոյ որոշմամբ՝ Գալիպոլիի Արժ. Տ. Մանուէլ քահանան ի մօտոյ Կրէտէ պիտի ուղեւորի պաշտօն ունենալով տեղւոյն եկեղեցին պայծառ պահել, կալուածոց մատակարարութիւնը կատարել և միանգամայն հոգեւորապէս մխիթարել այն ազգայիններն որք կը գտնուին օսմ. կայս. կառավարութեան իշխանութեան ներքեւ եղած շրջակայ կղզիներու մէջ ։

ՀԱՆԴԻՍ ՀԱՐՍԱՆԵԱՑ

Երէկ գիշեր փայլուն շքով տեղի ունեցաւ ի Սկիւտար, Սելամսըզ Թաղը, Գաբամաճեանց տան մէջ, վաճառական Բարսեղ էֆէնտի Աւետիսեանի ընդ Օր. Զարուհի Յ. Գաբամաճեանի ամուսնութեան հանդէսն ։

Գեր. Տ. Մատթէոս եպիսկոպոս Իզմիրլեան նախագահեց Ս. Պսակին խորհրդոյն ։

Յաւարտ Ս. Պսակի՝, հարսնեղբայրներէն Սիման էֆ. Գաբամաճեան «Ողջերթ» մը մաղթեց առ Տէր և Տիկին Բ. Աւետիսեան ։

Աւետիսեան եղբարք Պոլսոյ առեւտրական հրապարակին վրայ կարեւոր դիրք մը կը գրաւեն և անոնց կրտսերն՝ Բարսեղ էֆէնտի՝ լրջամիտ և ուսեալ երիտասարդ մը, ազգ. զանազան պաշտօններ վարած է օգտակարապէս ։

Իսկ Օր. Զարուհի Գաբամաճեանց տան պատուաբեր անդամուհիներէն եղած է իր չքնաղ ձիրքերով ։

Երկու կողման ազգականք և բարեկամք իրենց խնդակցութիւնը յայտնած են այս միութեան առթիւ, ծանրագին նուէրներով առ նորապսակ ամոլն ։

Երէկ, Նարլը-գաբուի ազգ. երկսեռ վարժարանաց ի նպաստ տրուած թատերական ներկայացումը կատարեալ յաջողութեամբ պսակուեցաւ ։

Թատրոնը լեցուած էր խուռն բազմութեամբ ։ Զուտ հասոյթը յիսուն ոսկի կը հաշուուի ։ Համեմատաբար քիչ ժամանակի մէջ, Թաղ. Խորհրդոյ և մասնախմբի անդամոց ձեռք բերած արդիւնքը գնահատելի է ։

Ներքին լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ · — Սանիյէ Միւթէմայիզի աստիճան տրուեցաւ Տէֆթէրխանէի թղթակցութեանց դիւանին առաջին քարտուղար Իպրահիմ էֆէնտիի ։

Երկրորդ կարգի Օսմանիյէ պատուանշան և արհեստական չքադրամ տրուեցաւ Տոքթ. Շանթմէսի ։

Չորրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին ապարանքին մէջ գտնուող հեռագրական պաշտօնեայներէն Աճեմ Նուրէտտին էֆէնտիի և Շիշմանեան Պօղոս էֆէնտիի ։

Ի ԿԱՅՍ · ՊԱԼԱՏ · — Մեծ Եպարքոս Բարձր. Ճէվատ փաշա՝ երէկ կայս. պալատ երթալով ստացաւ Վեհ. Սուլթանի հրամանները ։

Ի Բ · ԴՈՒՌՆ · — Փարիզի օսմանեան դեսպան Վսեմ. Էսատ փաշա և Վիեննայի օսմանեան դեսպան Վսեմ. Զիհնի փաշա շաբաթ օրը Բ. Դուռն երթալով տեսակցեցան Արտաքին գործոց Վսեմ. Նախարարին հետ ։

ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆԸ · — (Պաշտօնական Յեկոյց). Մինչեւ շաբաթ օրուան ժամ 7, հիւանդանոցին մէջ ոեւէ դէպք չէ պատահած ։ Սէլիմիյէ զօրանոցի զինուորներէն կասկածելի նշաններով հիւանդացող և Հայտար փաշայի հիւանդանոցին մէջ դարմանուողներէն տասը նախընթաց օր առողջացան, իսկ երկուքը մեռան ։ Շաբաթ օրը նոյն զինուորներէն մին մեռաւ, ինչպէս նաեւ Հայտար փաշայի հիւանդանոցի սպասաւորներէն մին ։ Սպարապետի Դրան կողմէ տրուած տեղեկութեան համաձայն, ծովային զօրանոցի զինուորներէն մին կասկածելի նշաններով հիւանդացած է ։ Թնդանօթարանի նախնական առաջին գունդին ոչ-զինուոր սպասաւորներէն երեքը քօլերինի նշաններով՝ և նոյն գունդին սպայներէ մին ալ կասկածելի նշաններով հիւանդացած են ։

Ուրբաթէն մինչեւ շաբաթ, Գասըմ փաշայի կողմը երկու դէպքեր պատահած են, ի Հայտար փաշա՝ մէկ, ի Սկիւտար՝ մէկ և Խասգիւղի Սիւտլիճէ թաղին մէջ՝ մէկ ։ Թաղապետական Է. շրջանակին հիւանդանոցին մէջ մարդ մը մեռած է ։

—Մինչեւ երէկուան ժամ 7, հիւանդանոցին մէջ ոեւէ դէպք չէ պատահած ։ Մինչեւ երէկուան ժամ 7, չորս մարդեր մեռած են · ասոնցմէ մին՝ ծովային հիւանդանոցին մէջ գտնուող առաջուան հիւանդներէն է, որ հիւանդաց հետ ունեցած յարաբերութեամբ ախտը բորբոքում ունեցած է ։ Մնացեալներէ մին՝ ի Գանըմարքըլար, մին՝ ի Սիւտլիճէ և մին՝ ի Սկիւտար ։

Պոլսոյ Թիմուր Քափու թաղին մէջ երկու անձեր վարակուած են քոլերայէ, Թոփխանէի կողմը՝ մէկ, Սկիւտարի Ալթունիզատէ թաղը՝ մէկ, Հայտար փաշայի հիւանդանոցին մէջ՝ մէկ և Սէլիմիյէ զօրանոցին մէջ՝ մէկ ։ Առաջուան հիւանդներու մէկ մասը առողջանալու վրայ է ։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ · — Իզմիրի մէջ սեպտեմբեր 25ի երեկոյէն ի վեր վեց հիւանդներ տեսնուած են ։ Ասոնցմէ երեքը մեռած են, ինչպէս նաեւ առաջուան հիւանդներէն երկու անձեր ։ Տենիզլիի մէջ դէպք ու մահ չէ պատահած ։

—Սեպտ. 23էն 25 Պաղտատի մէջ քոլերայէ մէկ մահ պատահած է ։ Սեպտ. 22էն 24՝ Հալէպի մէջ 11 մահեր պատահած են ։ Հիմսիյէ գաւառակին մէջ Սեպտ. 21էն 24՝ տասնըութը, Նէճէֆի շրջակայից մէջ Սեպտ. 19էն 21՝ տասնըչորս և Սեպտ. 21էն ու 22էն Մէնտիլի մէջ տասը ։

—Սեպտ. 22էն 23՝ Պասրայի մէջ քոլերայի ոեւէ դէպք չէ պատահած ։

—Առողջապահական յանձնաժողովն երէկ ի նիստ գումարուեցաւ ընդ նախագահութեամբ Քաղաքապետ Վսեմ. Ռըզվան փաշայի և մինչեւ ուշ ժամանակ խորհրդակցութիւններ կատարեց ։

ԲԱՐՁՐ · ՍՊԱՐԱՊԵՏԸ · — Վեհ. Սուլթանը բարեհաճած է Իմթիյազ պատուանշանը շնորհել Սպարապետ Բարձր. Րիզա փաշայի ։ Ն. Բարձրութիւն անցեալ հինգշաբթի օր իր պաշտօնատեղին գտնուած պահուն կայս. պալատ հրաւիրուելով գնաց ։ Բարձր՝ Սպարապետը Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու պատիւն ունեցաւ ։ Ն. Կ. Վեհափառութիւն՝ ի ներկայութեան պալատական բարձրաստիճան պաշտօնատարներու՝ բարեհաճեցաւ իւր ձեռօք Բարձր. Րիզա փաշայի կուրծքէն կախել Իմթիյազի պատուանշանը ։ Բարձր. Սպարապետն արժանացաւ նաեւ կայսերական մեծաբանաց և իր երախտագիտական զգացմանց հաւաստին մատուցանելով յետս կայս. գահոյից, իր պաշտօնատեղին դարձաւ ։

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ԲԱՆՏ · — Վեհ. Սուլթանը՝ իւր հայրախնամ հոգածութեամբ նկատելով որ կեդրոնական բանտին համախառնումը թեթեւցնելն իր օգտութիւնն ունի, հրամայած է որ իրենց պատժոյն երկու երրորդ մասն աւարտող բանտարկելոց ինչպէս նաեւ փոքր պարտքերու համար բանտարկեալ անձանց մէկ ցանկը պատրաստուելով իրեն մատուցուի ։ Ն. Կ. Վեհափառութիւն ներում պիտի շնորհէ այդ կարգի բանտարկելոց ։ Վեհ. Սուլթանը միանգամայն դրամական պարգեւ մը ըրած է փոքր պարտքերու համար բանտարկելոց պարտքերը հատուցանելու նպատակաւ ։

Կայս. պալատան առաջին քարտուղարութեան կողմէ կայս. այն հրամանն հաղորդուած է Դատական գործոց Նախարարութեան, որ իր կողմէ գրած է Ոստիկանութեան Նախարարութեան՝ հարկ եղած ցանկը պատրաստելու համար ։

ԿԱՅՍ · ՇՆՈՐՀ · — Վեհ. Սուլթանը՝ Մէվլուտի տօնին առթիւ դրամական պարգեւ մը շնորհած էր որպէս զի փոքր պարտքերու համար բանտարկուած անձանց պարտքերը վճարուելով ազատ արձակուին ։ Այդ դրամի բաշխումը կատարելու համար յանձնաժողով մը կազմուած է ընդ նախագահութեամբ Դատական Նախարարութեան Հուգուգի գործոց տնօրէն Սամի էֆէնտիի ։ Յանձնաժողովն սկսած է տումարի մը պատրաստութեան ինչպէս նաեւ դրամներու բաշխման ։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ դեսպան Սըր Քլառ Ֆօրտ շաբաթ առաւօտ մայրաքաղաքս հասաւ Մէսաժըրիի շոգենաւով և ուղղակի անգլիական դեսպանատունը գնաց ի Բերա ։

ՅՈՒՆԱՑ Պատրիարքարանի Խառն Ժողովն իր ուրբաթ օրուան նիստին մէջ երկարօրէն խորհրդակցեր է Պատրիարքարանի նիւթական կացութեան վրայ որ լաւ վիճակի մէջ չըլլալով՝ Պատրիարքարանի գործերն ալ աղէկ չեն կրնար տնօրինուիլ ։ Բարերարներու առատաձեռնութեան շնորհիւ վճարուած ըլլալով Մոսկուայի յունական վանքերու պարտքերը, կը յուսացուէր որ Պատրիարքարանի նիւթական կացութիւնն զգալի կերպով բարւոքի ։ [illegible] սոյն տեղեկութիւնները հաղորդելէ ետք կ'ըսէ թէ չափազանցութիւն կայ այն զրոյցներուն մէջ որք սեւ գոյներով կը նկարագրեն Պատրիարքարանի նիւթական վիճակը ։

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ և Թղթատարական վերատեսուչին նախագահութեամբ յանձնաժողով մը կազմուած է Թղթատարութիւնն աւելի կանոնաւոր վիճակի մը վերածելու համար ։ Յանձնաժողովն խորհրդակցութիւններ կը կատարէ ամենէն փոքր գիւղերուն մէջ իսկ նամակատուններ հաստատելու համար ։ Նոյնպէս մտադիր է նամակատան կեդրոններ ու մասնաճիւղեր չունեցող տեղեր զրկուելիք նամակներէն որոշեալ քանակութենէն աւելի վարձք մը առնելով այդ աւելորդ մասն յատկացնել փոխադրութեան ծախուց ։ Վերատեսչութիւնը գրած է ի գաւառս վիճակագրութիւն մը պատրաստելով ղրկել, նշանակելով որ նամակատան մասնաճիւղ չունեցող տեղերու մէջ բնակող անձանց ո՛րչափ նամակներ կ'երթան, որպէսզի հասկցուի թէ որոշեալ վարձքին վրայ ո՛րչափ յաւելում ընելու է և միանգամայն թէ այդ յաւելմամբ ի՛նչ հասոյթ պիտի գոյանայ ։

ՄԻՔՐՈՊԱԳԷՏ · — Ծանուցուեցաւ թէ կայս. կառավարութիւնը միքրոպագէտ մը բերել պիտի տայ ։ Այս մասնագէտ պիտի գայ Բարիզէն և ոչ թէ Վիէննայէն ։ Տոքթ. Շանթմէսի մեկնումէն ետք մայրաքաղաքս պիտի հասնի և Թուրքիոյ ծառայութեան մէջ պիտի մտնէ ։

ՊԵՂՈՒՄ · — Ֆրանսացի տոմինիկեան քահանայ Հ. Շէյլ որ մայրաքաղաքս կը գտնուի, ի մօտոյ Պաղտատ և Պասրա պիտի ուղեւորի պեղումներ կատարելու համար ի հաշիւ կայս. կառավարութեան ։

ԺԱՄԱՆՄՈՒՆՔ · — Օսմ. կայս. Պանքայի ընդհ. Տնօրէն Սըր Էտկար Վինսընդ և տիկին Վինսընդ, ֆրանսական դեսպանատան քարտուղար Պ. Մարժըրի և Թագսիմի Ֆրանսական հիւանդանոցին բժիշկ Տոքթ. Լարտի շաբաթ օրը մայրաքաղաքս դարձան իրենց ճամբորդութիւններէն ։

Սըր Էտկար Վինսընդ երէկ կայս. պալատ գնաց ։

ՇՈՒԷՏ-ՆՈՐՎԷԿԻՈՅ դեսպան Սթէնսոֆ կոմսն ու կոմսուհին, որք երկու ամսէ հետէ բացակայ կը գտնուէին մայրաքաղաքէս, ուրբաթ օրը Սելանիկ հասեր են՝ Զիպէֆչէի մէջ հինգ օր քարանթինա սպասելէ ետք ։ Դեսպանն ու դեսպանուհին յոյժ գոհ մնացեր են Թուրքեւսերպիական սահմանագլխոյ այդ կայանին մէջ իրենց ընծայուած դիւրութիւններէն եւ շնորհակալութիւն յայտներ են անոր բժիշկ Տոքթ. Օպէրմայերի ։ Այս պահուս Սելանիկի շրջակայքը պտոյտներ կատարելու վրայ են և շաբթուս վերջերը Կ. Պոլիս կը հասնին ։

ՈՐԹԱԼՈՒՃԻ յանձնաժողովն որ կը գումարուի երկրագործական, հանքաց եւ անտառաց նախարար Սելիմ Մելհամէ էֆէնտիի նախագահութեան ներքեւ, որոշեր է որ Էրէնքէօյի պատուաստի վարժարանին աշակերտները այս տարի քննութիւն չ'ունենան ։ Այսու հանդերձ, այդ վարժարանին տնօրէն Պ. Էքքըրլէն իրեն դիմողներուն պիտի տայ հարկ եղած տեղեկութիւնները՝ այգիներու վերակազմութեան համար ։

Որթալուճի դէմ ձեռք առնուելիք միջոցները տնօրինող կանոնագրին պատրաստութիւնն աւարտած է յատուկ յանձնաժողովն որ առ այս տեղեկագիր մը պիտի մատուցանէ Բ. Դրան ։

ՍԵԲԱՍՏԻՈՅ հարցաքննիչ դատաւոր կարգուած է Քարբերդի նախորդ հարցաքննիչ դատաւոր Զիւլֆի էֆէնտի ։

—Սեբաստիոյ Լատիք գաւառակին մէջ կայս. Իրատէով շնորհեալ արտօնութեամբ ի նորոյ հեռագրական կայարան մը ու նամակատուն մը պիտի կառուցուի ։

ԲԱՂԷՇԻ նահանգին Տէֆթէրտար Իսմայիլ Զիհնի էֆէնտի արձակուրդ ստացած է մայրաքաղաքս գալու համար ։

ՄԱԼԱԹԻԱՅԻ մէջ հին հաշուոց քննութեան համար կազմեալ յանձնաժողովին առժամեայ նախագահ կարգուած է Պետական Խորհրդոյ անդամներէն Իսմէթ պէյ, փոխանակ նոյն Խորհրդոյ անդամներէն Ապտուլլահ պէյի, որ յատուկ պաշտօնով Գոնիա գնացած է ։

ԲԵՐԱՅԻ նախնական դատարանին Հուգուգի առաջին ճիւղը հոկտեմբեր 1էն սկսեալ առաւօտները ժամ $5\frac{1}{2}$ին բացուելով ժամ 6ին դատավարութիւնք պիտի սկսին ։

ՆՈՐ ԶԻՆՈՒՈՐՔ · — Մախսուսէի Իզմիթ շոգենաւն երէկ Նիկոմիդիայէն մայրաքաղաքս բերաւ 800 զինուորներ ։

Այս օրերս այլ և այլ կողմերէ Նիկոմիդիա ժամանող նոր զինուորաց թիւն հասած է 1700ի ։ Մնացեալներն ալ այս օրերս մայրաքաղաքս պիտի բերուին ։

ՍԱՄՍՈՆԻ Տէֆթէրտար Նէճիպ պէյ երէկ մայրաքաղաքս ժամանեց ։

ՀԷՅՊԷԼԻԻ Յունաց առեւտրական վարժարանի շէնքը՝ կայս. Իրատէով շնորհեալ արտօնութեամբ՝ պիտի ընդարձակուի ։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ Ճերմանիա գործարանին մէջ կայս. կառավարութեան հաշւոյն շինուած 41 թիւ Թորբիտօին փորձը կատարուելով հաստատուած է թէ պայմանագրութեամբ որոշուած արագութենէն երկու մղոն աւելի կ'երթայ այսինքն ժամը 22 մղոն արագութիւն ունի ։

ԳՈՂ ԿԻՆԵՐ · — Բերայի ոստիկանութիւնն անցեալ գիշեր Թօփխանէի Ճիհանկիր թաղին մէջ բնակող Զէհրա անուն երկու թուրք կանանց տուները խուզարկելով քառասուն կտորէ աւելի գողցուած ապրանքներ գտաւ, զորս այդ կիներ գողցած էին Պոլսոյ Մեծ Շուկային ու Բերայի խանութներէն ։ Այդ ապրանքներ կը բաղկանան դօշէմէլիկներէ, կերպասներէ, տպածոյներէ եւայլն ։ Այդ երկու կիներ ձերբակալուելով հարցաքննութեան ենթարկուած են ։

ԵՂՆԻՆԱՏԱՏ ատեանը շաբաթ օրը դատեց Սալիմ անուն մարդ մը եւ իր որդին՝ Իսմայիլը, որք ամբաստանուած էին թէ Պէյքօզի շրջակայքը Հասան անուն մարդ մը սպաննած են կացինի հարուածով ։ Իսմայիլ դատապարտուեցաւ տասնըհինգ տարուան շղթայակապ աշխատութեան, իսկ Սալիմ անպարտ արձակուեցաւ ։

ՈՃԻՐՔ ԵՒ ԱՐԿԱԾՔ · — Առջի գիշեր Բերայի մէջ Իպրահիմ անուն մարդ մը, որ գինով էր, իր ընկերոջ Շէվքէթի հետ կռուի բռնուելով դաշոյնի հարուածով մը սպաննեց զայն ու փախաւ ։ Իպրահիմ քիչ յետոյ ձերբակալուեցաւ ։

—Նախընթաց օր ի Ղալաթիա երեք տարեկան հրեայ աղջիկ մը տանը պատուհանէն վար ինկաւ եւ գլուխն ու մարմնոյն այլ և այլ մասերը վտանգաւոր կերպով վիրաւորուեցան ։

—Շաբաթ օրը, Մէհմէտ անուն բեռնակիր մը փայտ բեռցած կ'անցնէր Գապաթաշի պողոտայէն, երբ թրամուէյի կառք մը գալով զինքը տապալեց ։ Բեռնակիրը ծանրապէս վիրաւորուեցաւ գլխէն ու թեւէն ։

— Առջի օրը տասներկու տարեկան Հայկը անուն տղայ մը Գասըմ Փաշայի գերեզմանատան նոճիներէն միոյն վրայ ելնելու պահուն վար ինկաւ ։ Տղուն ձախ թեւը կոտրած եւ գլուխը ծանրապէս վիրաւորուած ըլլալով, Նաւային հիւանդանոցը փոխադրուեցաւ ։

ՀԵՌԱԳԻՐ
ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՓԵԹԵՐՍՊՈՒՐԿ, 8 Հոկտ. — Միջերկրականի ռուս նաւախումբը ճամբայ ելաւ դէպ ի Թուլոն ։ Խաղաղական Ովկիանոս գնացող ռուսական երկու մարտանաւեր եւս կ'ընկերանան նաւախմբին, այս այցելութեան համար ։

—Ռուսալքայի նաւաբեկութեամբ կորած անձինք 250 են ։

ՓԱՐԻԶ · — Կառավարութիւնն որոշեց երկու նոր հեծելագունդեր կազմել ։

ՖՐԻՏՐԻԽՍՐՈՒՀ · — Պիսմարք իշխան, որ Քիսինկէնէ մեկնած է տեղացւոց համակիր ողջոյններով, հոս հասաւ քաջողջ վիճակի մէջ ։ Նախկին վարչապետն սկսած է մորուք թող տալ · զի այլ եւս ինքզինք չի կրնար ածիլել ։

ՔԵԱՊՈՒԼ · — Անգլ. արտասովոր դեսպան Սըր Մորթիմըր Տիւրան առաջին տեսակցութիւն մ'ունեցաւ էմիրին հետ, որ սիրով ողջունեց զինք ։

ՎԻԵՆՆԱ · — Վիեննայի և Պելկրատի միջեւ արեւելեան ճեպընթաց կառախումբը դադրեցաւ, մինչեւ որ Պելկրատէ անցնիլն բանիլ սկսի ։

ԼՈՆՏՈՆ · — Սիամի թագաւորն 100 անգլ. ոսկի զրկեց առ Բրոֆ. Մաքս Միւլլէր, որպէս զի շարունակէ տպագրել Արեւելից Նուիրական մատեանները ։ Ամեն տարի 100 ոսկի պիտի զրկէ անոր ։

ՎԻԵՆՆԱ · — Ռուսիա ապահովութիւն տուաւ Վիեննայի, Պերլինի և Հռոմայ կառավարութեանց թէ Թուլոնի այցելութիւնը պատասխան է Քրոնշդատի այցելութեան, բայց Երրեակ Ներդաշնակութեան դէմ երբեք ցոյց պէտք չէ մեկնուի ։

ՓԱՐԻԶ · — Հրաժարմամբ Պ. Ժոզէֆ Ռէնաքի, մաքսապաշտ կուսակցութեան պետ Պ. Մէլին առանձնեց տնօրէնութիւնն Ռէպիւպլիք Ֆրանսէզի, որ երեկոյեան թերթ եղաւ 10 բարայի, ինչպէս Պ. Քլէմանսոյի թերթը, Լա Ժիւսթիս, առաւօտեան թերթ եղած է, նմանապէս 10 բարայի ։

—Օթօրիթէ Պոնաբարդեան թերթին տնօրէն Պ. Բօլ տը Քասանեաք դատի ենթարկեցաւ՝ Բանակին դէմ թշնամալից յօդուած մը գրելուն համար, յանձին զօրավար Սօսիէի, Փարիզի հրամանատարին ։

—Ֆրանսացի պատուիրակը չէ պնդած իր այն պահանջման վրայ թէ Սիամի թագաւորը պաշտօնանկ ընէ իր գործածած օտարազգի սպայներ ։

—Ֆրանսական կառավարութիւնն 140 հազար ֆր. կը նպաստէ Թուլոնի քաղաքապետութեան, որ կէս միլիոն ֆր. ծախսել որոշած է, յընդունելութիւն Ռուսաց ։ Ֆրանսական ուրիշ քանի մը քաղաքներ ալ նպաստ կը զրկեն Թուլոնի քաղաքապետութեան ։

Սակարան

ՂԱԼԱԹԻԱ, 27 Սեպտեմբեր

ԸՆԹԱՑԻԿ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐՔ

3 ամիս Լոնտրայի վրայ	$109\ ^{5}/_{16}$
3 » Փարիզի »	23 10

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՔՕՆՍՕԼԻՏԷ

Երէկ իրիկուն գոց. Միաց. Դ. Սէրի	24 16
Բերայի մէջ »	— —
Առաւօտուն բացուելու »	24 14
Կէս օրին	24 13
Թամփլէ Օսմանիյէ երէկ երեկոյ	— —
» ժամ 5ին	— —

ԸՆԹԱՑԻԿ ԱՐԺԷԹՂԹՈՑ

Եսհամ Ա. Սէրի	55
» » »	34 50
» Գ. »	25 30

ԲԱԺՆԵԹՈՒՂԹՔ

Օսմ. Թ. Ժ. Նաւ. Անգ. Լր.	— —
Քրէտի Ժ. Նաւ. » »	7 20
Պանք տը Քօնս. » »	3 05
Օսմ. Նանժ է վալէօր » »	4 10
Ռէժի Օսմ. Ոսկի	16 24
Թրամուէյ	575
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ. »	310
Ռումէլիի Երկաթուղի Ֆր.	89 62
Բաժնեթուղթ Լօտերիայի	36 50

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՕՐՍԱ

ՓԱՐԻԶ, 7 Հոկտեմբեր

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	98 15
» » $4\frac{1}{2}$ %	104 87
Օսմանեան քօնսօլիտէ Սէրի Դ.	22 45
Օսմ. մաքս. արժէթուղթ	491 25
Պրիօրիթէ Թիւրք (1890)	445 25
Օսմանեան Երկաթուղի	88 87
» Ռէժիի բաժնեթուղթք	381 52
Պանք Օթոման	586 25
Քրէտի Լիօնէ	752 50
Իտալական Ռանթ 5 %	83 05
Եգիպտական միացեալ	515
Չէք Լոնտրայի վրայ	25 205
Օսմանիյէ (Օսմանեան քօնսօլիտէ)	403 75

ԼՈՆՏՈՆ, 7 Հոկտեմբեր

Անգլ. քօնսօլիտէ	98 18
Օսմ. » Սէրի Դ.	22 18
» » » Ա.	55
» » » Բ.	34 50
» » » Գ.	23 97
Օսմ. փոխառութիւն 1871	100 05
Փոխառութիւն 1877 (Եգիպտ. Լան)	98 25
Պանք Օթոման	13 43
Այտընի երկաթուղի	12
Գասապայի երկաթուղի	11 50
Եգիպտական միացեալ (Ունիֆիէ)	102 12
» առանձն. (բրիվիլէժ.) 1890	— —
Տոմանիալ (փոխառ. Թոզքնեի)	103 75
Չիլլիական 5 %	33 50
Փոխանակութիւն Փարիզի վրայ	25 400

ՊԵՐԼԻՆ, 7 Հոկտեմբեր

Օսմանեան երկաթուղի	86 50
Օսմ. Ռէժի	— —
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	20 255
» Փարիզի	80 40

ՎԻԵՆՆԱ, 7 Հոկտեմբեր

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	126 70
» Փարիզի »	50 50
Օսմանեան Ռէժիի բաժնեթուղթք	188
» երկաթուղի	49 50

ՈՒԽՏԱՒՈՐԻ
ՅԻՇԱՏԱԿՆԵՐ

ՎԱՐԱԳԱՅ ՏՕՆԸ

Կէս գիշեր էր․ Ամառնային սքանչելի գիշեր մը․ Կապուտակ երկինքին վրայ կը լողար լիալուսինը, վերէն ի վար լուսոյ համափիւռ հեղեղ մը թափելով, որոյ պայծառ հայելիներու առջեւ Ալօլ—Դարի անհուն դաշտավայրը կայծկլտելով կը ծփծփէր խորհրդաւոր և կախարդական ժպիտով մը․ Մեր առջեւէն, դէպի հիւսիս, սեւ, անորոշ լոյս—մթութեան մը մէջ, օձապտոյտ ոլորումներով կ'երկարէր ճանբան, մաքուր, ճերմակ ժապաւէնի մը պէս ճեղքելով ու կտրատելով դաշտավայրը․ Դիմացնիս, հսկայաձեւ կը բարձրանար Վարագայ սուրբ լեռնագագաթը, մխրճելով գլուխը կուտակուած ամպերու մէջ, և այդ գիշերային մինակութեան մէջ խորհրդաւոր տպաւորութիւն մը թողլով մեր վրայ, իր հսկայական փորին վրայ, լուսնի համափիւռ լուսաւորութեան ներքեւ, նստած կը նշմարուէին Ս. Կարմրաւոր վանքը և Շուշանց գիւղը՝ երկու հատ պզտիկ քարի կտորներու հանգոյն․ Հիւսիսէն վանքի ամենահեռաւոր ծայրի ծառաստանը կ'երկարէր, որ պինդ յամառութեամբ մը կը ջանար հետզհետէ մխուիլ, երկարիլ դաշտին մէջ․ Հարաւէն կ'երեւէր բլրոց իրարու վրայ դիզուած անհարթ, խոշոր փլատակ մը, որոնց մէկ ճեղքին վրայ կը հանգչէր Ս. Խաչ վանքը հանդարտ, խաղաղիկ․ իսկ ետեւնիս կը մնար քաղաքը, Վանի ամբողջութիւնը․

Այսպէս մենք քանի մը հոգի, ես և երեք չորս ընկեր, ինկած այդ դաշտային, ամայի, լքին ճամբուն վրայ, գիշերանց կ'ուղեւորէինք դէպի Ս. Վարագ, ունենալով իբրեւ զէնք ձեռքերնիս մէկմէկ նահապետական ցուպ․ Շաբաթ գիշերն էր, և յաջորդ կիրակի օրը պիտի կատարուէր Վարագայ տօնը, և մենք, եռանդոտ ու չարաճճի պատանիներս, բնաւ չէինք կրնար ծուլանալ ներկայ գտնուելէ այդ նշանաւոր, ժխորալից տօնախմբութեան, որուն տարուան շրջանի մէջ մեծ փափաքով կը սպասէ ամբողջ Վան, և ժողովրդական խոշոր հանդէս մը տեսնելու ուրախութիւնը այժ կուտար մեր սրունքներուն կտրելու այդ երկար ուղին․

Ահա Ուլիթալ-Աուան, այդ հանրածանօթ ու բարեգործ գետակը, որոյ պաղուկ ալիքներուն մէջ ամբողջ ամառ Վանի տղաքները կը զովացնեն իրենց տապացեալ մարմինը, և որ միանալով ճամբայի հետ՝ որ արեւմուտքէն յարեւելք կը ձգուի, մինչ ինքը հիւսիսէն հարաւ, ամենաճիշդ կերպով կը խաչաձեւէ այդ լայնատարած բացաստանը․ Կը քալենք… կը քալենք միշտ, և ահա Ջըլիկ-Աղբիւրը, ցից՝ բայց սափոկ ժայռ մը, որոյ ծակ ու ծուկ ու մամռապատ ծերպերէն կաթիլ առ կաթիլ դուրս կը ծորի վճիտ, պատուական ջուր մը, որուն գաւաթը 1-2 դահեկանի խմելէ ետքերս չը քաշուէր փափկանաչ Պոլսեցին․ Այս այն խորհրդաւոր վայրն է, ուրկէ քիչ մը անդին ուղեւորը կը պատրաստուի ինքզինք ժողվել, յարգական դիրք մը առնել, եւ ջերմեռանդութեամբ խաչակնքել երեսը ի տես Վարագայ խաչին․ Նոյնն ըրինք և մենք, երբ նա լոյն, բարձրագիր գմբէթին ծայրը կանգնած, հեռուէն, բլուրներու ետեւէն լուսնի ցոլքերու տակ պսպղալով երեւցաւ մեր աչաց․

Ցեռոյ երկա՛ր, խիստ երկար ու դժուարամատչելի ըլլալը յաղթելով ելնել, սրունքներու գերագոյն պայքարումամբ մը վանքը հասանք․

* * *

Կիրակի առաւօտ էր․ Վանքի լայնատարած բակին մէջ կը զեռար երկսեռ խայտաճամուկ բազմութիւն մը․ Սկսեալ գեղջկական բաղախիկէն, չալվարէն, քօլօզէն, կանանց ուռուցիկ զպուններէն (էնթարի) անցնելով քաղաքցւոց սաքօն եւ սափաթն ու կանանց հնադարեան տէրմէն, մինչեւ նորելուկ Ֆիսթաններն, ամէնն ալ իրենց արժանի ներկայացուցիչներն ունէին այն խառնիճաղանճ ամբոխին մէջ․ Վանքի բակին չուրջ գտնուած ճեմելիքները նոյնպէս խառնակոյտ հասարակութիւնը գրաւած էր․ Եկեղեցւոյ մեծագեղ կոչնակը իր ծանր, անախորժ ձայնով ժողովուրդը եկեղեցի կը կոչէր, որ կը չտապէին պատասխանել այդ հրաւէրին․

Մտանք եկեղեցին, այդ լուռ, խորհրդաւոր, վեհ շէնքը, որոյ հնադարեան ու հաստ որմերը, դպրաց երգեցողութիւններու ձայներուն ընդհարելով, լեցուն, ծածանող ու սարսռագնեցիկ արձագանգով մը կը լեցնէն սրբավայրը․ Խուռն բազմութիւն մը գրաւած էր ներսը, ուր հոգելոյս Երեմիա Եպիսկոպոս Տ. Սարգսեան «բարեպաշտութեան» վրայ եռանդոտ քարոզ մը կը խօսէր, և զոր ամբոխին հիացկոտ դիտուածոց մէջ կնքեց սա խօսքերով․ «Առ այժմ այսքան, եթէ Տէր ողջութիւն տայ, քաղաք եկայ, հոն այս մասին աւելի երկարօրէն պիտի խօսիմ»․

Աւա՜ղ, այդ եղաւ նորա վերջին քարոզը, խեղճը կարծես մարգարէացած էր թէ այդ վանքին մէջ Աստուծոյ պիտի յանձնէր իր հոգին, որոյ մարմնոյն վրայ իսկոյն կառուցուեցաւ պատուական մարմարեայ շիրիմ մը, ճիշդ եկեղեցւոյ դրան առընթեր․

Ժամերգութիւնը վերջացաւ, և բազմութիւն սկսաւ խուռներամ դուրս թափուիլ բակին մէջ․ Կէս ժամէն այլ եւս ոչ ոք կը տեսնուէր բակին մէջ, ամէն անձ, ամէն ընտանիք, իրենց սննդակներէն ժողվելով կարգ մը սփռոց և ուտելիքներ, անցած էին վանքի ընդարձակ պարտէզը, այդ սքանչելի օրը հոն զով ու կարկաչասահ առուակներու ու աղբիւրին քովերը անցընելու․

Յատուկ դռնէն պարտէզ ելանք․ Օհ, պէտք է տեսնել այդ տեսարանը և զգալ․ Գրիչը բնաւ չի կրնար ճշդիւ գծագրել ինչ որ կը պարզուի դիտողի աչաց առջեւ․ Ամենամռայլ ու թախծալից սիրտն անգամ կը բացուի, կը հրճուի այդ ծիծաղկոտ տեսարանի հանդէպ, և ամենաանտարբեր ու սառն մարդն ալ կը փորձուի խենդի պէս ցատկել, վազել, մխրճիլ այդ եռուզեռ ամբոխին մէջ, և կատարեալ գեղջուկի մը պէս պարել, կանչել, խնդալ, զուարճանալ․

Ամէն մէկ ծառի բունի տակը, ուր նորա ճիւղերը փառաւոր շուք մը փռած են, գրաւած է մի ընտանիք․ Բաւական ընդարձակ տեղի մը վրայ նոքա հաստատած են առժամանակեայ ու չարժական տուն մը, ուր ճարտար փորձառութեամբ մը համբարած են ինչ որ պէտք է․ Եւ այսպէս, այդ լայն պարտէզը, որ կը պարունակէ 5-600ի մօտ ծառեր, կը ներկայացնէ ամենախոշոր մրջիններու կայան մը․

Տեղ տեղ ծառի ճիւղերէն կախուած չուաններով յարատատան յակուրջ մը (ճօճանակ) հիւսած են, որոնց մէջ խնամով յարդարուած օթոցներու վրայ, կը պառկին առողջադէմ ու կայտառ մանկիկներ, մինչեւ որ Վարագայ ձորի սքանչելի զեփիւռը շոյշոյելով նոցա կարմիր գեղերն ու դանդուր մազերը, իր յանկուցիչ օրօրներով գոցէ այդ մանրուկ աչուկներ․ Բայց տեսէ՛ք սա տարօրինակ խոհանոցներ, որք անուշ, ախորժագրգիռ հոտ մը կը տարածեն օդին մէջը․ Ամէն մէկ ընտանիքի կայանին առջեւ, կանաչ խոտերու վրայ, երկու-երեք քարի կտորներէ յօրինուած օճախի մը մէջ ճարճատելով կը բոցավառին փայտերու կտորներ, քակոններ և ծառի ստուար չոր խաւիններ, դուրս փութկոտօրէն ասկից անկից ժողված են եռանդոտ մանչեր ու մանկամարդ աղջիկներ, և այդ օճախներու վրայ դրուած կաթսաները անուշ գոլորշիներ կ'արտահոսեն օդին մէջ․ Նոցա առջեւ նստած են մէկ մէկ գիւղացի կամ քաղաքացի կին, (ախտաւորը թէ քաղաքէն է թէ գիւղերէն) ձեռքերնին բռնած մէկմէկ դգալ, ամենայն հոգածութեամբ կը հսկեն կերակրոց վրայ, ամեն մէկ հինգ վայրկեանին չմոռնալով կափարիչը վեր առնել, և կերակուրի ջուրէն դգալով պզտիկ ումպ մը կլլել համը հասկնալու համար, միենոյն ժամանակ ախորժանօք լեզունին չաչցնելով բերնին մէջը․ Քիչ անդին ալ կրակներու վրայ կը ճզճզայ Վանի համբաւաւոր ձուկը, որ իր ախորժագրգիռ հոտով բերաններէ ջուրեր կը վազցնէ․ Մի ուրիշ տեղ երիտասարդներ և մանկամարդ կիներ օթոցներու վրայ քովէ քով բազմած խաղ կը խաղան, կը սրախօսեն, կը խնդան, պըչռտիկ, չարաճճի մանչ ու աղջկունքներ ապուր բոյսեր ու ծաղիկներ ժողվելու համար հոս ու հոն բլուրներու վրայ կը վազվզեն, ինչալով կանգնելով, գլուր հրելով, գլտորելով, գոմի դուռնէն դեռ նոր դուրս նետուած գառնուկներու պէս զուարթօրէն ցատկռտելով, խայտալով, առանց կարեւորութիւն տալու պառաւ մամիկներու անտանելի բայց հոգատար սըռ-սըռոցներուն, որ կը խրատեն զիրենք հանգիստ նստիլ, ու միայն «տրօմբինա» խաղալով չատանալ․

Մի ուրիշ տեղ արդէն սկսած են ճաշել․ Արականք ու իգականք խառն ի խառն լայն գորգին վրայ բոլորշի շրջանակ մը կազմած են, լայնկեկ լաթ մը կեդրոնը փռուած է, որոյ վրայ է «Աստուծոյ հացը բարիքը» բազարջ, քօֆթէ, ամպրուկ, խորոված, ժաժիկ, պանիր և մանաւանդ իր երկուորեակ գոյնով սեղաններու զարդն ու պերճանքն եղող հաւկիթ, և չատ մը տեսակ ուրիշ ուտելիքներ, որք իբր համեմ կը ծառայեն թէ՛ ախորժակ սրելու, և թէ կոկորդներու մէջ օղիի ճամբան մաքրելու․ Համարձակ երիտասարդներ բազմած են սեղանին վրայ և չուտ չուտ, վարժ ձեռքով մը, կը լեցնեն օղիի բաժակները այսինչ խաթունին կամ այն ինչ աղջկան հրամցնելու համար, սպառնալով որ եթէ չը խմեն՝ վրանին պիտի թափուի․ Վերջապէս ամէն մէկ դէմքէ, ամէն մէկ նայուածքէ ուրախութիւն կը ցոլայ․ Այն պատկառոտ ամօթխածութիւնն ու համեստութիւնը, զոր գաւառացի կինը կը պահէ իր տանը մէջ, այսինքն բնաւ երիկ մարդու հետ չի խօսիր, երբեմն չի բանար և այլն, հոս, ուրախութեան այս բարձրագոյն գագաթնակէտին վրայ, լուծուած, ցնդուած է․ Համարձակութիւն կը տիրէ․ Այդ ընթացքը հոս բոլորովին ներելի է, ինչ որ տունը, իրեն յարկին տակը, գրեթէ ոճիր մը կրնար ըլլալ, մանաւանդ գեղջուկներու մէջը․

ՀՄԱՅԵԱԿ ՆԱՐԼԵԱՆ

(Շարունակելի)

ԲԺՇԿԱԿԱՆ

ՍՆՈՒՆԴ

Ա․

Սնունդը, ինչպէս ամէն մարդ գիտէ, մեր կազմութեան թերիները լեցնելու և պակասեալ մասը ամբողջացունելու կը ծառայէ․ Իր շնորհիւ է որ խորշերը միշտ կը նորոգուին և չարունակական առողջութեան մը մէջ կը պահուին․

Մեր սնունդը առ հասարակ երկու կարգի բաժնուած է․ «կենդանային և բուսային»․ Մարդիկ ամենակեր են, սակայն արք ընդհանրապէս կենդանային սնունդները կը սիրեն և այս պատճառաւ «մսակեր», իսկ կանայք՝ գլխաւորաբար բուսեղէնը չատ սիրելնուն «բուսակեր» կը կոչուին․

Կենդանային սնունդները(*) ուրիշ չորս գլխաւոր տարրեր ալ կը պարունակեն (ըստ Պեքերէլ առողջաբանին) և ասոնք են որ մեր յօրինուածական խորշերը կը կազմակերպեն 1. Բնասպիտակ, ներարդ (fibrine) և բնպանիր (caséine) պարունակող կենդանային սնունդներ․ այս երեք տարրերը ստամոքսին մէջ բէբսինի ազդեցութեան տակ կը տարրալուծուին, իրենց մէկ մասը արեան կը խառնուի և արեան ապականուած ու հիւանդոտ գնդիկները կը վերանորոգէ․ Այս կարգի կենդանային սնունդները ըստ բաւականին օգտակար ազդեցութիւն մը կ'ընեն մեր վրայ և քիչ չատ դիւրամարս են․

2․ Մածուած (ժէլաթին) պարունակող կենդանային սնունդ մը չատ լաւ սընունդ մըն է, մանաւանդ որ երկարատեւ հիւանդութենէ ապաքինողներու և ուժաթափներու համար իբր զօրացուցիչ, յաճախ կը յանձնարարուի բժշկաց կողմանէ․

3․ Ճարպային եղող կենդանային սընունդները ո՛չ այնչափ օգտակար են․ ճարպին մէկ մասը ստամոքսին մէջ աչարակ (émulsion)ի կը վերածուի, իսկ միացեալ մասն ալ բանգրէասին (փորի մէջ գեղձ) հիւթին հետ միանալով՝ աճառային մարմին մը կ'ըլլայ որ չատ անմարսելի է և երկար ատեն ստամոքսին մէջ միեւնոյն վիճակի մէջ մնալով, աւշային գեղձերու կողմէ կը ծծուի, արեան կը խառնուի և ի վերջոյ արեան շրջանի միջոցաւ ուղղակի կերթայ մեր մարմնոյն ամէն խորշերուն մէջ, զանոնք կը լեցնէ և այսպէսով հետզհետէ հոն հաւաքուելով՝ չափազանց գիրութիւն և անհանգստութիւն յառաջ կը բերէ․ Ինչպէս կը տեսնուի, չափազանց ճարպային սընունդները կրնան վնասել․ և որովհետեւ սնուցիչ յատկութիւն չունենալէ զատ անմարսելի ալ են, այս պատճառաւ դժուարամարսութիւն, ստամոքսացաւ և ստամոքսի որ և իցէ հիւանդութիւն մը ունեցողներ, իւղոտ կերակուրներ ուտելէ զգուշանալու են․

4․ Մսանիւթ (Osmazôme) պարունակող կենդանային սնունդները ամէնէն օգտակարը կրնան համարուիլ․ սա բորակածնային տարր մ'է և այս պատճառաւ այս կարգի սնունդներուն «բորակածնային սընունդ» անունը կուտանք և ինչպէս յայտնի է, ազօթ պարունակող սնունդները ամենէն աւելի օգտակարներն են․ Եռացեալ մսի ջուրը ինքնին մսանիւթ է և մանաւանդ ապաքինողներու և փոքրիկ տղայոց համար առաջին կարգի սնունդ մը եղած է․

Այս չորս գլխաւոր տարրերը կրնանք գտնել առ հասարակ մսեղէն կերակուրներու մէջ, ուրեմն պիտի ըսենք թէ միսը կենդանային սնունդներու ամենակարեւոր և առաջինը համարուած է․ Քանի որ ամենէն աւելի միս ուտելու պէտք ունինք, գիտնալ պէտք է թէ ուտելու յարմար միսերը որո՞նք են․

Ընդհանրապէս չորս տեսակ միսեր կան, ոչխարի, եզի, գառնուկի և հորթի միսերը․ Ասոնք միեւնոյն ատեն սննդարար և դիւրամարս են, բայց, իրենց զանազան վիճակներու մէջ այդ յատկութիւնները փոխն ի փոխ կրնան կորսնցունել․ այսպէս, նախ մորթուելիք կենդանիները պէտք է որ մատղ ու պարարտ ըլլան, իրենց այս վիճակին մէջ թէեւ չատ դիւրամարս են, սակայն սննդարար զօրութիւնին քիչ է սա պատճառաւ որ միսին մէջ պարունակեալ ճարպը և մածուածը չատ, իսկ մսանիւթը և ներարդը քիչ են․ ասկէ կըրնանք հետեւցնել թէ տարիքոտ կենդանեաց միսերը ընդհակառակը թէեւ սննդարար, սակայն դժուարամարս են, իրենց մէջ մեծ քանակութեամբ ներարդ և մսանիւթ պարունակելնուն համար․ ասկէց կը հետեւի նաեւ թէ կենդանին միջին տարիք մը ունենալու է․ Առ այս տարիքները որոշուած են, զոր օրինակ, եզը ութը տարեկան, ոչխարը երեք, հորթը և գառնուկը առ նուազն վեց չաբթուան և կովը հինգ տարեկան պէտք է որ ըլլան․

Կենդանեաց ընդհանուր առողջութիւնը․—Շատ կենսական խնդիր մ'է այս որուն պէտք է միշտ ուշ դարձնել, կենդանեաց լաւ և գէշ առողջութիւնը իրենց ընդունած սնունդին տեսակէն և քանակէն կախում ունի․ Լաւ և կանոնաւոր սնունդ ընդունող, մաքուր և ազատ օդի մէջ արածող, լուսաւէտ և ընդարձակ ախոռներու մէջ պահուած կենդանիներու միսը բնականաբար չատ համով, սննդարար եւ օգտակար են, մինչդեռ անկանոն և անչափաւոր սնունդ առնող, մութ ու խոնաւ և նեղ ախոռներու մէջ բանտարկուող կենդանեաց միսը, ընդհակառակն, չատ անհամ, դժուարամարս և մանաւանդ չափազանց իւղոտ ըլլալնուն, ուտուելու անյարմար են․

Կենդանեաց մասերը․—Մսին ամենէն աւելի համով, դիւրամարս և սննդարար մասը ողնիքային մասն է․ փայծաղը, լեարդը, թոքերը, երիկամունքը և ուղեղը երկրորդական կը նկատուին, իսկ աղիքները, կաճիկները, յօդուածները գրեթէ անգործածելի են․ Ստամոքսը որ բէքսին կը պարունակէ՝ ամենէն աւելի սննդարար և օգտակարն է․

Ազդրը և ազդրին վերի մսոտ մասը (պուտը), չատ աւելի ազէկ կուտուին, մսին ամենէն յարգի մասերն են և կենդանիին ծանրութեան 30°/₀ մասը կը կազմեն․

Կուրծքը, կռնակը և ուսի միանանց մասերը որք կենդանիին 25°/₀ մասը կը կազմեն, երկրորդ կարգի կը դասուին․ Գլուխը, վիզը, փորը և կողերը, երրորդ կարգը կրնանք դասել․

Միսը, մորթուելէն վերջ առաւել կամ նուազ երկար ատեն եթէ մնալու ըլլայ, աւելի ազէկ է, թողուելիք միջոցը տարւոյ եղանակին և կլիմային համեմատ փոփոխական է, բարեխառն կլիմաներու տակ 8-12 ժամ կրնանք սպասել, իսկ ցուրտ երկիրներու մէջ 38-32 ժամ․ Պէտք է գիտնալ որ այդ ժամանակամիջոցին մէջ միսին սննդարար զօրութիւնը կաւելնայ և միանգամայն կաթնաթթու (acide lactique) ըսուած տարրը գոյանալով միանանց մանրաթելերուն մէջ գտնուած կրային աղերը կը լուծէ, որով աւելի դիւրամարս յատկութիւն մը կստանայ (եւրոպացիները, մեծ մասամբ երկար ատեն թողուած՝ այսինքն գրեթէ նեխած վիճակի մէջ կը գործածեն միսը, բայց չենք գիտեր թէ մինչեւ ո՛ր աստիճան առաւելութիւններով օժտուած կրնայ ըլլալ միսը՝ իր այս գարշելի վիճակին մէջ)․

Զուտ մսեղէն կերակուրները իրենց վիճակին և պատրաստութեան եղանակին համեմատ քիչ կամ չատ դիւրամարս կրնան ըլլալ, ինչպէս ամենէն աւելի օգտակարը՝ խորոված է (քէպապը), երկրորդ՝ եփած մսով պատրաստուածները (քէօֆթէ, խըյմա), երրորդ՝ խաշածը, չորրորդ՝ տապակածը (գըզարթմա) և հինգերորդ աղածը (սալամուրա), այս վերջինը ամենէն դժուարամարսն է․ Փուռը եփուած միսը թէեւ չատ յարգի կը սեպենք, սակայն ընդհակառակը վնասակար է, մանաւանդ եթէ համեմեալ ըլլայ՝ աւելի վնասակար է թէեւ քիչ մը դիւրամարսելի, սա պատճառաւ որ փուռը եփուած միսը գրեթէ բնաւ օդ չաներ և այս կերպով ճարպային գնդակները կը կարծրանան և ի վերջոյ անախորժ համ մը և հոտ մը կստանան․

Թռչուններն ալ կենդանային սնունդներու կարգէն են, վառեակ, հաւ, հնդկահաւ, սագ և ուրիշ չատ տեսակ թռչուններ՝ իրենց կարգին կրնան օգտակար ըլլալ․ Թռչունները չատ քիչ ճարպ և ըստ բաւականին մսանիւթ պարունակելնուն և աւելի մսոտ ըլլալնուն չատ յարգի և սննդարար են․ Ջափազանց պարարտ հաւերը և թռչունները պէտք չէ ուտել, որովհետեւ դժուարամարս կըլլան, սագը և բադերը որք առ հասարակ իւղոտ կըլլան, վերջին ծայր դժուարամարս են․

Գարնան ծնած վառեակները ամառուան վերջերը կամ գէթ աշնան սկիզբները թէեւ կուտուին, բայց այդ միջոցին լաւ մը կազմակերպուած չըլլալնուն համար աւելի ազէկ կըլլայ մինչեւ մէկ տարի սպասել․

Որսի միսերը չատ քիչ իւղոտ և մեծ մասամբ բորակածնային տարրեր պարունակելնուն համար չատ յարգի և օգտակար են․ Առ հասարակ նապաստակը, ճագարը, լեռան այծը, եղնիկը, եղջերուն իրենց կարգին օգտակար են․ կաքաւը, լորամարգին, վայրի ագռաւը, բասիանը, կեռնեխը (գարա թաւուգ) և ուրիշ ասոնց նման թռչուններ ամենէն յարգիներն են․

ՏՈՔԹ․ ՍԱՆՏԱԼՃԵԱՆ

Մալկարա

(*) Սնունդները գլխաւորաբար 14 պարզ տարրերէ բաղկացեալ են, որոց 10ը հանքային, իսկ 4ը գործարանաւոր տարրեր են, առաջինները սննդոց °/₀ 5 մասը կը կազմեն, իսկ վերջինները—որք՝ թթուածին ջրածին բորակածին և բնածին կոչուածներն են—գրեթէ սննդոց ամբողջութիւնը կը կազմեն․

Աստի անտի

ԱԳԱՀ ԿԻՆ ՄԸ

Փարիզեան թերթ մը կը ծանուցանէ մահն օրիորդ Հիւմպէռի, արտակարգ սպառաւոլ մը, որ այս վերջին տարիներս չատ թշուառ կերպով կ'ապրէր, ցնցոտիներ կը հագնէր և նոյն իսկ չէր քաշուեր մուրացկանութենէ․ Սակայն մահուընէն ետք երբ ոստիկանապետը գնաց կնքոյ տակ առնելու անոր գոյքերը, աւելի քան 600,000 ֆրանքի արժէթուղթ գտաւ և ասկից զատ նշմարեց որ բնակարանին պատերը զարդարուած էին հազուագիւտ նկարներով․ Նոյն իսկ անոնցմէ մէկը, որ կը ներկայացնէ Ռաֆայէլի Երեք Շնորհները, քաղքին մէջ չրջած զրոյցներուն համեմատ, ժամանակով բաղձանքը գրգռեր է ամերիկացի մեծահարուստ նկարասէրի մը որ մէկ միլիոն ֆրանք առաջարկեր է եղեր․ Աւասիկ լրացուցիչ տեղեկութիւններ օրիորդ Հիւմպէռի վրայ․ Սա, կայսրութեան առաջին օրերուն, յոյժ համբաւաւոր կիսաշխարհիկ կիներէն մէկը եղաւ․ Կը պատմուի թէ Մօռնի դուքսը աչք դրեր է անոր և յափշտակելէն գիտցաւ օգուտ քաղել այս փայլուն յարաբերութենէն․ Բացի իր ժողված եկամուտներէն, Օրիորդ Հիւմպէռ գեղարուեստական յոյժ մեծագին գործեր ձեռք ձգեց․ Վերջին ժամանակներս, գարշելի ագահութեան մէջ կ'ապրէր․ չատ անգամ դրացիները գանգատած էին բնակարանէն արտաքսուած գարշահոտութեանը դէմ, և ոստիկանութեան գործակատար Պ. Պիներէ քանիցս ուզեց հիւանդանոց դնել զայն՝ ազատելու համար գարշաճճիներէն որոցմով ծածկուած էր, բայց նախկին ցափուհին միշտ մերժած էր․ Անգամ մը սակայն, յաջողեցան Լարիպուազիէռի հիւանդանոցը փոխադրել զայն, բայց անանկ ժխոր ու աղմուկ հանեց հոն որ ստիպուեցան ազատ թողուլ ագահ պառաւը․ Զանազան զրոյցներ կը չրջին մահուանը վրայ և քննութիւն մը բացուած է այս մասին․ Թաղումը տեղի ունեցեր է սեպտեմբեր 28ին․ Աղքատներու դագաղին ետեւէն որ կը տանէր՝ երբեմն այնքան փայլուն ցափուհին մարմինը, կը քալէին իր սպասուհին և բարեկամուհի մը․ Օրիորդ Հիւմպէռ պատառաբեկ ազգական մը կը թողու․ Անոր պիտի իյնայ ժառանգութիւնը․

ՕՍՄ․ ԿԱՅՍ․ ՊԱՆՔԱ
ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Դրամագլուխ 10,000,000 անգլ. ոսկի

Կեդրոնատեղի Ղալաթիա
ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ Ի ՊՈԼԻՍ
Համբիքէ փողոց, Թիմօնի խան
ԴՐԱՄԱՏՆԵԱԿ Ի ԲԵՐԱ, ՄԵԾ-ՓՈՂՈՑ, ԹԻՒ 190

ԳԼԽԱՒՈՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՔ Ի ԼՈՆՏՈՆ ԵՒ Ի ՓԱՐԻԶ

Մասնաճիւղեր

Ատալիա
Ատանա
Այտըն
Հալէպ
Աղեքսանդրիա
Ադր.պօլիս
Էնկիւրի
Պաղտատ
Պէյրութ
Պրուսա
Դամասկոս
Գոնիա
Լառնագա
Դամիէթ
Լիմասօլ
Մերսին
Նազիլլի
Նիկոսիա
Ուշաք
Փիլիպէ
Բոր-Սայիտ
Ռուսճուք
Սելանիկ
Սամսոն
Իզմիր
Սոֆիա
Տրապիզոն

Պարտամուրհակներու եւ արժէթուղթերու զանձման փոխարէն ստակ փոխ կը տրուի որոշ պայմանաժամով կամ ընթացիկ հաշուով․

Դրամագլուխ արժէթուղթերու․

Հանում փոխանակագրերու, չէքերու, վարկաթուղթերու եւ հեռագրական հրամանագրերու Թուրքիոյ եւ արտասահմանի գլխաւոր քաղաքներուն վրայ․

Բացում ընթացիկ հաշիւներու, պահպանում արժէթուղթերու եւ արժէքաւոր նիւթերու․

Գանձում կտրօններու, արժէթուղթերու՝ Թուրքիոյ եւ արտասահմանի վրայ․ Վաճառում եւ գնում դրամներու․

Օսմ. կայս. Պանքան կ'ընդունի դրամական աւանդներ որոշ պայմանաժամով եւ հետեւեալ տոկոսի սակերով․

Տարին 2½ °/₀ մէկ տարուան պայմանաժամով աւանդի համար․

Տարին 1½ °/₀ վեց ամսուան պայմանաժամով աւանդի համար․

Տարին 1 °/₀ երեք ամսուան պայմանաժամով աւանդի համար․

ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԸ կը ստանձնէ բոլոր վերոյիշեալ գործողութիւնները եւ բաց ստակի փոխատուութիւններ կ'ընէ ապրանքներու վրայ եւ ապրանքներ կ'ընդունի իբր աւանդ․

Բերայի դրամատնեակն ալ կը կատարէ Պանքայի բոլոր այս գործողութիւնները բաց ի ապրանքներէն․ Ասկից զատ, օրուան գինովը կը ծախէ եւ կը գնէ՝ անմիջական յանձնումով, վիճակահանութեան զանազան թուղթեր, ինչպէս, Փարիզ քաղաքին պարտաթուղթեր, օսմանեան պարտաթուղթեր, հելլենական պարտաթուղթեր, [illegible] պարտաթուղթեր, եւ այլն եւ այլն․

ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԸ եւ ԲԵՐԱՅԻ ԴՐԱՄԱՏՆԵԱԿԸ կը ծախեն նաեւ օսմ. պարտաթուղթերու բրօմէսներ, եւ արժէթուղթեր կ'ընդունին՝ ընթացիկ հաշուով, մինչեւ 50 օսմ. ոսկի տարին 3 °/₀ տոկոսով․

ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ, ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԵԱՆ ՀԱՇՈՒԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ

Թիւ 4, [illegible] խան. Մար բուչճիլար, [illegible] թիւ 4․ Ամեն օր ժամը 7 էն 12, բայց ուրբ. եւ տօնի օրերէ․

Սոյն գրասենեակի տնօրինութիւն ընձեռած է այն ամեն կանոնաւոր միջոցներն և ձեռնհաս անձանց աշխատութիւնն, որոց օժանդակութեամբ

ԿԸ ԽՄԲԱԳՐԷ օսմ. հայ. յուն. գաղ. անգղ. գերմ. ռուս. իտալ. սպան. եփրայեց. եւ պուլղ. լեզուաց դատական, առեւտրական եւ այլ ամեն կարգի եւ տեսակի գրութիւններ, ինչպէս են՝ աղերսագիր, լայիհա, բրօժէքթօ, ծանուցագիր, մազպաթա, յօդուած եւլն․

ԿԸ ԹԱՐԳՄԱՆԷ յիշեալ լեզուաց խմբագրեալ ամեն կարգի եւ տեսակի գրութիւններ, որ լեզուի որ կը պահանջուի․

ԿԸ ԿԱՐԳԱԴՐԷ չփոթ եւ կնճռալից հաշիւներ․ տոմարակալութեան գործեր կը վերածէ անկարգ տոմարները․ այլեւ պաշտօնէի հանգամանօք կ'ստանձնէ գրասենեակաց հաշուական գործեր․

Դաղտնապահութիւն, ճշդապահութիւն, չափաւորութիւն երաշխաւորեալ․ 27 59—60

ԱԶԴ

Դպրոցական պաշտօնէից պէտք ունեցողները կը հրաւիրուին անձամբ կամ գրով դիմել առ «Գործակալութիւն» Ս. Գաբրիէլ, որ կրնայ դնել Տնօրէն-դաստիարակներ, վարժապետներ, վարժուհիներ, դաստիարակներ, երաժիշտներ, կառավարիչներ, և այլն․

Գործակալութեան հասցէն է,

Կ. Պոլիս, Պահչէ-Գաբու, Դաշանէր խան, թիւ 11․

ԾԱՆ. — Պէտք է կանխաւ իմացունել թէ ուզուած պաշտօնեայք ի՛նչ ճիւղերու համար են՝ մինչ ատոնց վկայագիր ունենալու են, եւ թէ մօտաւորապէս ի՛նչքան թոշակ յատկացուած է․ 656 16—20

[illegible] 3 [illegible] 188

[illegible]

ՏԻ Ս․ Ս ՍԱՂՐՃԵԱՆԻ [illegible]
Բժիշկ Վ․ Ս․ [illegible]

ԼԱՆՕԼԻՆ
ՔՐԵՄ ՏԸ ԹՈՒԱԼԷԹ
ԼԱՆՕԼԻՆ

ԼԱՒԱԳՈՅՆ դարման ընդդէմ պատռուածոց կեղեքուածներու․
ԳԵՐԱԶԱՆՑ մորթի պահպանման համար, մանաւանդ մանուկներու մաշկին, և գոյնի պահպանման․
ԼԱՒԱԳՈՅՆ դարման ընդդէմ մորթի հիւանդութեանց և ընդդէմ արիւներութեանց․

Կը ծախուի ամեն դեղարաններու եւ դեղավաճառներու ու անուշահոտութեանց մթերանոցներու մէջ․

Գործակալ եւ ներկայացուցիչ ի Կ. Պոլիս
Մ. Ս. ՖՐԷՕԼԻԽ
Ղալաթիա, Միրթէպանի փողոց, Գրինտեան խան․ 398

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԱԾ Է
ԲԱՆԱՒՈՐ ԵՒ ԳՐԱՒՈՐ ԹՈՒԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ ԱՄԲՈՂՋ ԴԱՍԸՆԹԱՑԸ
Ա. Յ. ՊՕՅԱՃԵԱՆ

Ա. ՏԱՐԻ.—1-10 եւ 1-50 ամբողջական թուոց մշակութիւն եւ այդ սահմանին մէջ ամբողջ մասը առնել. գին 4 ղրուշ

Բ. ՏԱՐԻ.—1-100 ամբողջական թուոց մշակութիւն, մաս առնել եւ ½ ⅓ ¼ ⅒ հասարակ կոտորակներու մշակութիւն․ գին 3 ղրուշ

Գ. ՏԱՐԻ.—1-1000 ամբողջ թիւ, 0,1 0,01 0,001 տասնորդական կոտորակ եւ գիծ անկիւններ բառանկիւններու վրայ ծանօթութիւն․ գին 3½ ղրուշ

Դ. ՏԱՐԻ.—Անսահման թիւեր —մետրական դրութիւն — կշռոց հանգամանքներու համեմատ ծանօթութիւն, ընդարձակ տասնորդական կոտորակ—Երկրաչափութիւն մակերեւոյթի կանոնաւոր եւ անկանոն ձեւերու եւ այլն․ գին 4 ղրուշ

Ե. եւ Զ. ՏԱՐԻ.— Նախորդ չորս տարիներու լրացուցիչ մասն է, կը պատրաստէ թէ՛ գրաւորի եւ թէ գործնական կեանքի,— Երկրաչափութենէն բոլոր մակերեւոյթի եւ ծաւալի հաշիւներ բազմաթիւ գործնական եւ գծագրական խնդիրներով․ գին 7 ղրուշ

Կը գտնուի բոլոր գրավաճառաց քով․
Հասցէ Արիստակէս Յ. Պօյաճեան Օրթաքէօյ․
Թիւ 816 4—6

ՄԻՍՔԷԹ

Երեւանի եւ ընկերաց խնամքով այս անգամ զուտ խաղողէ պատրաստուած եւ ո՛ր եւ է վնասակար նիւթերէ զատ ամենայն զերծ ըլլալով ստամոքսը զօրացնելու եւ ախորժակ բանալու ատոր ձեռնտու համար բժշկաց կողմանէ իսկ անո՛ք պարուած օղին եւ մաստիքան՝ ՄԻՍՔԷԹ մեծ սնունդ եւ կնքեալ շիշերով ու որոշեալ գինով ի վաճառ հանուած են հետեւեալ տեղը․ Ի Ղալաթիա օսմ. Պանքային կարգը Եուսուֆ Իզզէտի էֆէնտի խանին տակ Միսքէթի մթերանոցը եւ մայրաքաղաքիս հանրածանօթ դեղարանները․ Բերայի նշանաւոր զարեհրատուները․ Ղալաթիա Գամիսիօն խանին մէջ Պօղոս աղայի ճաշարանը․ Վօյվօտա փողոց թիւ 9, Քիւլլէտիպի փողոց Խաչիկ աղայի թիւ 27 ճաշարանը․ Սանտալճըլար փողոց Արմին աղայի թիւ 199 գինետանը․ Մոմխանէ փողոց թիւ 111 Մակագեն Ռիզա խանութը․ Թոփխանէ ծխավաճառ Եանիի թիւ 1 խանութը․ Կամուրջին վրայ Վոսփորի շոգենաւերուն նաւամատոյցը Ստեփանի հաճի Դօսթի խանութը․ Եէնի Մահալլէի նաւամատոյցին դէմ թիւ 12 ; ի Պոլիս Համտիւլլա խանի կից Մէհմէտ փաշա խան թիւ 4 ; Մեծ Շուկայ Մահմուտփաշա փողոց Թօփալճեանի թիւ 29 ճաշարանը Բերա Հասկէօյ շուկային մէջ թիւ 10 ; Ղալաթիա Սէրայի կից թիւ 57 ; Ղալաթիա Սէրայի դէմը փողոցը Քիւլլուքի թիւ 6 խանութը․ Հալէպ Չարշըսըի մէջ [illegible] աղայի ճաշարանը, Մեծ փողոց շաքարավաճառ Հաճի Սարգիս աղայի թիւ 54 խանութը, Թոփլա Պաշի Սարգիս Աստուածատուրի թիւ 40 մթերանոցը․ Ի Գատը-գիւղ Սիմոնի ճառուէսի նպարավաճառ Հաճի Միհրան Աղայի թիւ 21 խանութը․ Ի Լանկայ Թուլումպա Մէյտան Մաքսուտ աղայի թիւ 113 գինետանը․

Հետզհետէ բացուելիք մթերանոցներն ալ պիտի ծանուցուին կարգաւ․ 691

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿ.

Իւկօ շոգենաւը, նաւապետ Ուօլը, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն առաջ հասաւ․

Վօլթուրնօ շոգենաւը, նաւապետ Ճօնսըն, ընդհանուր վաճառքով այժմ կը բեռնաւորի ի Հըլ և ամսոյս 20ին պիտի մեկնի ուղղակի Պոլսոյ համար․

ԻԼԱՆ
ԽԱԶԻՆԷԻ ԽԱՍՍԱԻ ՇԱՀԱՆԷ

Խազինէի Խասսաի շահանէյէ խմալ իթթիրիլէճէք միքթէնէվվիր էյլիւէնին մինազրաասընա պաշլանաճաղընտան թալիփ օլանլարըն բազար վէ չարշանպին կիւնլերի Խազինէի ճէլիլէի մէզքիւրէյէ կելմէլէրի իլան օլունուր․
25 Էյլ. 309 1—3

ԻԼԱՆ
ԽԱԶԻՆԷԻ ԽԱՍՍԱԻ ՇԱՀԱՆԷ

Խազինէի Խասսաի շահանէ իչուն ալընաճագ բուղտայ զէյթին եաղը գամիսի իզալէ իլլէն 29րնձը չարշանպին կիւնի միւբելինէճինէն թալիփ օլանլարըն եէվմի մէզքիւրտէ սաաթ 6ստան ոնիքիյէ քատար Խազինէի ճէլիլէի մէզքիւրէյէ կելմէլէրի իլան օլունուր․
25 Էյլ. 309 1—3

ԻԼԱՆ ԳԱԳԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Թարաբլուսը Ղարպ Փիրգասընա կէօնտէրիլմէք իւզրէ միւպայաա օլունաճագ 20,000 քիլէ [illegible] պուղտայընըն պէհէր քիլէսի 55 պարա վէ 370,000 գըյյէ [illegible] պէհէր գըյյէսի 43 փարա վէ 360,000 գըյյէ Մըսըր բիրինճինին պէհէր գըյյէսի 62 փարա վէ 75,000 գըյյէ նոհուտուն պէհէր գըյյէսի 43 փարա վէ օլ միգտար Փասուլիէնին պէհէր գըյյէսի 40 փարա վէ 48,000 գըյյէ չէքէրին պէհէր գըյյէսի 100 փարա [illegible] 29րնձը չարշանպին կիւնի [illegible] 100 [illegible] 5 [illegible] իլան օլունուր․ Նօ․ 15 1—3

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ԸՆԿ.

ՀԻՄՆԵԱԼ ԸՍՏ ՀՐՈՎԱՐՏԱԿԻ ՎԵՀԱՓԱՌ ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ
1892 ՕԳՈՍՏՈՍ 2|14ԻՆ 20 ՍԵՖԷՐ 1310
Ապահովագրութիւնք ՀՐԴԵՀԻ, ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԵԱՆՑ, ԿԵՆԱՑ ԵՒ ԱՅԼ ԱՄԵՆԱՅՆ ՎՆԱՍՈՒՑ
ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ, Կ. ՊՈԼԻՍ, ԵԷՆԻ ԽԱՆ, ՔԱՐԱՔԵՕՅ, ՂԱԼԱԹԻԱ.

771

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳՂԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ Անգլ. Ոսկի 1.000,000 „ՖԻՆԻՔՍ„ Հիմնեալ է Լոնտոն յամի 1782

ՓԻՆԻՔՍ, հիմնեալ առաւել քան մի դար յառաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագիր. Ընկերութիւն մ'է որոյ բաժնետէրք Անգլիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրեր են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն:

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 18,000,000 Անգղ. ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի վնասուց համար: 618

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ բնակելի տուներ և վաճառական կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և մեծ դիւրութեամբ ստորագրելով, որ ունինք լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասներն:

Հ. ՍՈՒԱՆ և ԸՆԿ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ և Սեւ ծովու եզերաց
Ղալաթիա, Կամուրջի դէմ, Քօմիսիօն խանի անկիւնը:

Կ. ՍԱՎՐՈՒԵԱՆ և Յ. ԽՍԱԴՈՒՐԵԱՆ
ԹԷՅԻ ՄԵԾ ՄԹԵՐԱՆՈՑ
Պոլիս Պաղչէ-Գաբու Ճելեպի Օղլու խանի կից Թիւ 10

Այս մթերանոցին մէջ, որ երկար ատենէ ի վեր հաստատուած է, կը վաճառուին Չինաստանի և Ցէյլոնի ամենաընտիր թէյերը: Այս թէյեր անման են իրենց համով, հոտով և գոյնով: Դիմողք ամեն կերպիւ գոհ պիտի մնան: Այս ընկերութիւնը Թուրքիոյ ամեն կողմերու մէջ մասնաճիւղեր ունի և շատ դիւրին է ամեն կողմ գտնել: Ասոնց կեղծերը շինուած ըլլալով, պէտք է ուշադրութիւն ընել վերոյգրեալ նկարին: 803 8—60

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Լիվէրբուլ, Անվերս, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի միջև
ԹՈՄԱՍՈՒԻԼՍԸՆ ՈՐԴԻՔ և ԸՆԿ.

Անուանք	Թօնոյ	Անուանք	Թօնոյ	Անուանք	Թօնոյ
Ալգանօ	2000	Ֆլամինկօ	1600	Բալէրմօ	3200
Անճէլօ	3000	Կալիլէօ	5500	Բանտէր	1700
Ապօլլօ	1500	Կիդանօ	2200	Բլակօ	1500
Արկօ	2300	Կօզօ	1800	Բօլօ	1000
Արիոստօ	3000	Կրոտօ	2200	Բուրպօ	2800
Պասսանօ	3000	Հիրօ	2000	Րիալթօ	4400
Պօրոտինօ	2200	Հիտալկօ	3.00	Րինալտօ	3200
Պրավօ	2000	Հինտու	7000	Րօլլօ	3000
Պէֆֆալօ	8800	Հումպէր	1200	Րօմէօ	3500
Գէյրօ	2600	Այտահօ	5000	Րօզարիօ	3500
Գալիպսօ	3500	Ճիւնօ	2300	Սալէրնօ	4000
Գամէօ	2100	Քէլսօ	2000	Սանթիակօ	3200
Գատօ	2000	Քօլինօ	4200	Սափֆօ	20-0
Գօմօ	2700	Քօվնօ	2200	Սկիլլօ	2000
Չիքակօ	5000	Լէօ	2000	Սօրէնթօ	4300
Գլիօ	2500	Լէանտրօ	4500	Թ. Ուիլսըն	3000
Գօլօրատօ	3400	Լիվօռնօ	3000	Թասսօ	1200
Տէգօ	2500	Մարձօ	1500	Թօյիթօ	2800
Տօմինօ	2500	Մար Նէօ	4300	Թորպիտօ	900
Տուրօ	4800	Մարտէլլօ	6500	Ուրպինօ	5000
Տրաքօ	3100	Միլօ	3000	Վօլթուռնօ	5000
Էմլինոսօ	2600	Մուրիլլօ	3100	Ուէտօ	3600
Էլտորատօ	3000	Նէրօ	2000	Զէպրա	1000
Էլէքթրօ	3200	Օրլանտօ	3000	Տիֆֆաննիէր	200
Էրաթօ	2600	Օթէլլօ	5000	Հ[illegible]	200
Ֆալքօն	800	Օգլանտօ	4500	Զէրօ	140
Ֆէրօ	700	Օտէօ	2000	Մ[illegible]	120

Էմփրէսի Մօնարք 800
Բրիթիշ Մօնարք 8000
Լէյքի Մօնարք 8100

Ապրանքներու համար ամեն դիւրութիւն կ'ընծայուի

Դիմել առ Ց. ՀԻԼՑ ԵՒ ՈՒԻԹՕ
Գործակալք
Թիւ 17-18, Քիւչիւք Միւլէթ խան, Ղալաթիա
409

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՑ

ՔՈՆԵԱՔ ԳՈԹՈՒՈՆԻ

Յիշեալ քոննաքը տարրալուծուելով բժշկական վարժարանին մէջ, աղէկ գտնուեցաւ եւ գեղարուեստից արժած շքադրամ մը տրուեցաւ տիրոջը: Կայս. պալատան հանրային տարրալուծիչ Պ. Մոռօ, քննելէ ետք յիշեալ քոննաքը, նպաստաւոր տեղեկագիր տուաւ: Պ. Պրահամի, Պ. Ծաննի, Մավրոյէնի փաշա, Տքթ. Խորասանճեան, Զամպաքօ փաշա, նոյնպէս քննելով զայն նպաստաւոր տեղեկագիր տուին:

Կեդրոնատեղին Կալաթա, Պէօյիւք Խալիլ փաշա խան թիւ 6, Ֆինճանճըլար Եօրկի Գօլարիտիի քով. Վէզնէճիլէր Պ. Սթավրօ Քիրեակիտիի դեղարանը, կամուրջին վրայ Պէօյիւքտերէի շոգենաւին նաւամատոյցը Ստեփանաքի ծխավաճառին քով, Պէշիքթաշ Քիլիսէ մէյտանին գազինոճի Ալիքսանին քով եւ ուրիշ ամեն տեղ: 392

ՌՈՒԵԱԼ ԷՔՍՉԷՆՃ
ԱՍԻՒՐԱՆՍ ՔՈՐՓՈՐԷՇԸՆ

ԱՄԵՆԷ ՀԻՆ ԵՒ ԱՄԵՆԷ ՄԵԾ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ԼՈՆՏՈՆ 1720ԻՆ

Դրամագլուխ աւելի քան Անգլ. ոսկի 4,000,000
Ցարդ հրդեհի արկածից համար տուած է „ 35,000,000

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ քարաշէն և փայտաշէն ամեն տեսակ կալուածներ, կահ կարասիք և ապրանք:

Վճարումք ամենայն կանոնաւորութեամբ և մանաւանդ առանց որ եւ իցէ ԶԵՂՉԻ կը կատարուին:

Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւն առնուլ փափաքողք կը հրաւիրուին դիմել առ Ընդհանուր գործակալս Յ. Վ. ՈՒԻԹԱԼ ԵՒ ԸՆԿ.
726 Պաղչէ Գաբու, Մէյտանճըք սօքաք, Ուիթալ խան.

ԴԵՂ ՋԵՐՄԻ ԵՒ ՏԵՆԴԻ

Տոքթոր Այէրի ջերմային հիւանդութեան դեղն՝ որ անխափան բուժողութիւն մի է ջերմերու, և դառնահամ և ազդու կազդուրիչ ամեն տեսակ ֆիզիքական խանգարմանց, որ յառաջ կուգան ճախճախուտ վայրերու ջերմոտ կլիմային վառ ու ապականեալ օդերէն, որուն օգտակարութիւնն և ազդեցիկ առոյգ յաջողութիւնն երաշխաւորեալ է նորա անհամար արդիւնքը առոյգ գտնուելով՝ ամէն: Այս ֆիզիքական խանգարութեանց յառաջ կուգան օդին մէջ լողացող թունաւոր անտեսանելի նիւթոց միջոցաւ, որք թոքերէն անցնելով կը մտնեն արեան մէջ, կը խանգարեն լեարդն և յառաջ կը բերեն տեսակ տեսակ ջերմեր և [illegible], և արեան թունաւորութիւն. որոց առանձիններն [illegible] ջերմն և [illegible], թոքային ջերմ, դաշտային ջերմ, մաղձային [illegible] և հրատապ տենդեր:

Թունաւորեալ օդերը պատճառեալ հիւանդութիւնք կը պատահին այն տեղեր ուր մթնոլորտն ապականեալ և թունաւորեալ է ճահիճներէ կամ ճախճախուտներէ, վայրերէ մահաչոտ նիւթերով, կամ բաց աղբանոցներէ և ականներու ծակերէն ելած թունաւոր կազերով, զորս մարդիկ կը ծծեն շնչառութեամբ:

Այէրի ջերմի ու տենդից դեղը կը բնէ ապականեալ նիւթոց կամ [illegible] ազդեցութիւնն, զորս կը գտնէ զայն մարմնոյն մէջէն, որոյ գործածութիւնն առողջապահէ անվտանգ է՝ [illegible] և օգտակար առոյգ, միայն թէ որուած հրահանգի համեմատ գործածուի. Կը ծախուի Մինասեան և [illegible] Ամերիկեան վաճառատան մէջ ի Ղալաթիա, Կ. Պոլիս: 614

ՏՐՔ. Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՆԿԼՕ-ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
4 ՊԱՀՉԷ-ԳԱՊՈՒ Կ. ՊՈԼԻՍ

Մասնագէտք առանց քաղուելու լինելի արհեստական ակռաներ պատրաստելու, մէկ անգամէն ամենադժուարին ցաւած ակռաները, ոսկի, աղամանդ և մետաղով լեցնելու, ինչպէս նաև դարմանումն ամեն տեսակ բերնի և ակռայի հիւանդութեանց:
(Բացի կիրակիէ) ամեն օր առաւօտէն մինչեւ կէս օր: 114

ՄԻՍԷՍ Ս. Ա. ԱԼԼԷՆԻ
ԱՇԽԱՐՀԱՀՌՉԱԿ ՄԱԶ. ՆՈՐՈԳԻՉԸ
(MRS. S. A. ALLEN'S WORLD'S HAIR RESTORER)

Բնական բնիկ մազերուն գոյն, փայլ ու գեղ կուտայ: Կը նորոգէ անոր կեանքը, ուժը և աճումը: Գլխու թեփը շուտ մը անհետ կ'ընէ: Իր անուշ հոտը առատ է ու հաճոյալի:

"Մէկ շիշը կը բաւէ:" Այս փորձը ունեցան ամենքը որոնց մոխրագոյն եղած մազերը իրենց բնական գոյնին դարձան, և ճաղատ տեղերը մազով ծածկուեցան: Ներկ չէ, և ամենևին վնասակար չէ: Թէ որ կ'ուզես թարմ մազ ունենալ և բոլոր կենացդ մէջ պահել, առանց ուշանալու շիշ մը առ ՄԻՍԷՍ Ս. Ա. ԱԼԼԷՆԻ Մազ. Նորոգիչն. (MRS. S. A. ALLEN'S WORLD'S HAIR RESTORER.)

Գլխաւոր մթերանոցը Լոնտոն է (114 and 116, Southampton Row). Նոյնպէս Փարիզ ու Նիւ Եորք: Կը վաճառուի ամեն սափրիչներու, անոյշ հոտավաճառներու և դեղագործներու քով:

Մեծաքանակ վաճառումն ի Պոլիս Բ. Հ. Պիւլիւքեան եղբարց քով, Եէնի Ճամի փողոց, 18, Պոլիս և [illegible], Ղալաթիա փոքրաքանակ վաճառումն Բ. Հ. Պիւլիւքեան եղբարց քով, Պոլսոյ կամուրջին գլուխը, 17, եւ Բերայի Մեծ Փողոցը, 158, Բանծիւք, բրիտանական դեղարանը և [illegible], Մեծ Փողոց, թիւ 133:

ՔԱՈՒՉՈՒԷ ՄՈՒՃԱԿ
(ԼԱՍԹԻՔ)
(ԵՒ ՄԱՆԹՕ ՄՈՒՇԱՄՊԱ
ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ ՆՈՐԹՀ ԲՐԻԹԻՇ ՌԸՊԸՐ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Մայրաքաղաքիս մէջ երկար ատենէ ի վեր ճանչցուած է, թէ մեր քաուչուէ մուճակները կը գերազանցեն հրապարակին վրայ գտնուածները թէ' իրենց ճոխութեան և թէ հաստատուն զուտ կաուչուքէ շինուած ըլլալով:

Այս անգամ մեր յաճախորդաց փափագանաց համեմատ ընտիր բրդեղէն կերպասէ եւ զուտ կաուչուքէ շինուած խիստ ձեւաւոր և դիմացկուն մանթօ բերել տուած ենք:

Ինչպէս գործարանիս մուճակները նոյնպէս մանթօները ուրիշ գործարաններու շինուածին 2-3ը կը հինցնէ եւ մէկը բնաւ ջուր չառներ.

Մեր մուճակներուն ներսի կողմը, կռնակ մը եւ գուլպի կողմը առիւծի պատկերը դրոշմուած է, եւ կը վաճառուին բոլոր քաուչուէ մուճակ ծախողներու քով: Իսկ մանթօներու օձիքին ներսի կողմը կը դրոշմուի առիւծի եւ կշիռի նշանները, և կը ծախուի ի կեդրոնատեղին, ինչպէս նաև ի Ղալաթիա Արաստա շուկան, Հանրագատ Րիֆաթ էֆ-ի քով եւ ի Սէլանիկ պէզէսթէն Շուկան գաֆաֆ Ահմէտ Մէհմէտ Օղլուի քով: Կեդրոնատեղին է, Կ. Պոլիս, պահճէ գապու Գոճամուս օղլու խան դրան կից Թիւ 13-14 մթերանոցը: 800 8—45

EMULSION SCOTT

(ՍԳՈԴԻ ՕՇԱՐԱԿ)
ՄՈՐՈՒԻ ՁԿԱՆ ԶՈՒՏ ԻՒՂ
Հիփոֆոսֆիթ ով լայմ և սոտայ
Պատրաստեալ ձեռամբ ՍԳՈԴԻ և ՊՕՈՒՆԻ ի Նիւ-Եորք:

Համեմ չափ ախորժահամ է
Մորու ձկան հում իւղի բոլոր յատկութիւններէն զատ, հիփոֆոսֆիդներու յատկութիւններն ալ ունի

Կը բուժէ թոքախտը
Կը բուժէ անարիւնութիւնը
Կը բուժէ խոյլերը
Կը բուժէ հազը, ցրտառութիւնները
Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը
Կը բուժէ մանկանց ճողածութիւնը

Բժիշկներէն ընդունուած է, անուշ համ ու հոտ ունի, դիւրամարս է, և ամենէն փափուկ ստամոքսները կը տանին զայն.

Կը վաճառուի գլխաւոր դեղավաճառաց և դեղագործաց քով:
Գործակալք ի Կ. Պոլիս, ՀԷՄՓՆԷՐ ԵՒ ՀԱՐԻՍ

COMP. RUSSE
DE NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Բշ 27 9 Օտեսայի ուղղակի, ժամ 4ին [illegible]
„ 28 10 [illegible]
„ 29 1 [illegible]
„ 29 11 [illegible]
„ 30 12 [illegible]

Ազդ. — Սեպտ. 25 [illegible] 605

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՔԵԱՆ
Ն. ՊԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.
Մարսիլիայի և Պոնթոսի միջեւ կանոնաւոր գիծ

«Արմէնի» շոգենաւը, հոկտ. 10ին Մարսիլիա պիտի ուղեւորի Գավաքէն:

Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիայ երկաթուղեաւ ուղեւորութիւնն ի միասին առնլով,
Ա. կարգ 245 Ֆրանք
Բ. „ 175 „

Ապրանքի և ուղեւորութեան
Նաւավարձի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար
Դիմել առ գործակալ
ԹԻՄՈԹԷ ՐԸՊՈՒԼ
477 Մումհանէ Սիթէ Ֆրանսէզ

ՔԻՒՆԱՐՏ (CUNARD)
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ
Ամիսը երկու անգամ կը բանի Լիվերբուլ և Սեւ-ծովի միջեւ

Անուանք	Թօնոյ	Անուանք	Թօնոյ
Ումպրիա	7718	Գաթալոնիա	4841
Էթրուրիա	7715	Պոթնիա	4531
Սերվիա	7391	Սամարիա	3574
Աւրանիա	7268	Մարաթոն	2408
Պավոնիա	6587	Աթլաս	2393
Սեֆալոնիա	5517	Սարակօսսա	2168
Կալլիա	4809	Թարիֆա	2046
Սքիթիա	4557	Բալմիրա	2144
Ալէբբօ	2148	Տրինիտատ	899
Բէտաւր	1376	Մարոքքօ	1855
Շէրպուրկ	1614		

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՈԼԻ գործակալ
Thomas C. Joly
Արիքսիտիս խան, Թիւ 401
47 Ղալաթիա

HAMBURG MUNICH UNITED

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	Ֆռանք	8,000,000
Պահեստի դրամ	„	6,889,695
Տարեկան հասոյթ	„	16,890,344

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ բնակութիւններ և սոցա մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագնօք

Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ՖՌԱՆՔՖՕՐԹՈՒԱԶ

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Դրամագլուխ Ֆռանք 6,250,000 Պահեստի դրամ Ֆռանք 2,585,853

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց վրայ բեռցուած վաճառքներ, ինչպէս նաև Թղթատարական և փոխադրական ընկերութեանց յանձնուած թանկագին նիւթեր և դրամ պարունակող ծրարներ խիստ նպաստաւոր պայմանօք և սակագնօք: Այս նիւթերու վրայ մեծաքանակ գումարներ կարենալ ապահովագրելու համար ընկերութիւնս միացած է եւրոպական 13 լուրջ ապահովագրական հաստատութեանց հետ որոց դրամագլուխ ու պահեստի դրամն է Աւելի քան 100,000,000 Ֆռանք

Լիազօր ներկայացուցիչ Համայն Թուրքիոյ

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պահչէ-Գաբու, Անանիատիս խան 12, 13, 14

369